

Kvinner & Familie

Nr. 1/2021

Norges Kvinne- og
familieforbund

MEDLEMSBLAD FOR NORGES KVINNE- OG FAMILIEFORBUND

***De sårbare
barna***

Forsidefoto: shutterstock.com

Kvinner & familie

Nr.1. 2021

135. årgang - Grunnlagt 1887

Redaktør

Lene Sjøgaard Gloslie

Utgiver:

Norges Kvinne- og familieforbund

Storgata 11, 0155 Oslo

Telefon: + (47) 22 47 83 80

E-post: post@kvinnerogfamilie.no

Annonser:

post@kvinnerogfamilie.no

Abonnement:

Kan bestilles hos utgiver: Kr 150,- pr. år.

Medlemmer av forbundet får bladet gratis

Design:

Cathrine cmykeri/chfuglei@gmail.com

Trykk: Trykk: X-IDE AS, Telefon 951 05 900

Adressering: Mailbroking

Opplag: 2900

Redaksjonsrådet:

Aina Alfredsén Førde

aina@kvinnerogfamilie.no

Olaug Tveit Pedersen

olaug@kvinnerogfamilie.no

Lene Sjøgaard Gloslie:

redaktor@kvinnerogfamilie.no

Randi Støre Gjerde

randi@kvinnerogfamilie.no

Internettadresse:

www.kvinnerogfamilie.no

Frist for stoff: 5. mai 2021

Ettertrykk og kopiering av Kvinner & families stoff og annonser er ikke tillatt uten etter avtale.

ISSN NR: 1891 - 7992

ISSN NR trykt utgave: 1500 - 3000

Norges Kvinne og familieforbund

Hensikt: Styrke familiens posisjon gjennom tiltak som gir tid og mulighet til omsorg for hverandre.

Visjon: Anerkjennelse av kvinners ulike valg gjennom livsfaser. Verdssetting av familien som bærebjelke i utviklingen av et godt samfunn.

K&F er tilsluttet:

Nordens Kvinneforbund (NKF)

Associated Country Women of the World (ACWW)

Norsk TotalforsvarsForum (NTF)

FOKUS Forum for Kvinner og Utviklings-

spørsmål

FN Sambandet, Frivillighet Norge, Debio,

Studieforbundet næring og samfunn.

Leder

Aina Alfredsén Førde

Forbundsleder

Kjære medlem!

Nytt år og nye muligheter! Vi er allereie komen eit godt stykke inn i nytt år, og forhåpentlegvis ser vi eit lys langt der framme så vi kan få attende ein normal kvardag. 2020 var eit år vi kjem til å minnst med dei strengaste tiltaka i fredstid. Lite besøk, lite klemmar, heimekontor, heimeundervisning og ein meter avstand. Men likevel er vi heldige som bur i Norge, lite smitte og låge dødstal samanlikna med andre land. No må vi sjå framover, legge forsiktige planar og håpe at det i løpet av året vert moglegheit til å treffast igjen. At laga kan ha møter som dei bruker, at kretsårsmøta vert halde og at vi i oktober kan møtast på Lillestrøm til landsmøte.

NOKRE HÅP

Tenk om nokon av våre politikarar kunne seie:

- No skal vi ha skulemat i heile landet! Vi ser at det er viktig å få på plass skulemat, då det utan næring vert lite læring.
 - Kontantstøtta skal aukast! Kontantstøtta er viktig for dei familieane som av ulike årsaker ønskjer å vere lenger heime med barnet sitt, derfor aukar vi no kontantstøtta.
 - Barnetrygda skal aukast for alle barn! Det kostar mykje å ha barn over 6 år og, no skal desse få auka barnetrygd.
 - Foreldrepermisjon skal foreldre sjølv få fordele! Vi ser at alle familiar er ulike og klarar å fordele foreldrepermisjonen til beste for sin familie.
 - Auka utdanning av jordmødrer! Vi treng fleire jordmødrer og aukar utdanningsplassar og utplasseringsplassar for utdanning av fleire jordmødrer.
 - No skal det ikkje leggjast ned fleire sjukehus og fødeplassar! Det har no vorte lagt ned for mange sjukehus, og spesielt fødeplassar rundt omkring i landet vårt, dette skal no stoppast.
 - Tennene er ein del av kroppen! No skal tannhelsetenester takast med i refusjonsordninga på lik linje med andre helsetenester.
- Det er lov å håpe!
- Dette er noko av det vi i Norges Kvinne- og familieforbund jobbar for. Her har eg tatt utgangspunkt i prinsippprogrammet vårt. No når alle har mykje meir tid, ta fram prinsippprogrammet les og bruk det.

8. MARS

Det vert nok ikkje dei store markeringane rundt omkring, men kvinnedagen er likevel viktig. Kvinnepolitikk må byggjast på å fremme likestilling og likeverd.

Kvinnepolitikk må innebere lover og regler

som førar til at kvinner får ein fri og uavhengig stilling i samfunnet, ein rettmessig del av samfunnsgodane og vise at likestillingspolitikk og kvinnepolitikk ikkje utan vidare er det same.

Målet for likestilling er at kvinner og menn skal ha like muligheter til utdanning, arbeid, kultur og fagleg utvikling. Samtidig er det viktig at vi alle respekterer dei val den enkelte gjer, basert på egne verdiar, livssituasjon og familieforhold.

Fordelinga av godar hos oss tar i stor grad utgangspunkt i lønt arbeid. Ulønt arbeid er lite verdsett, til tross for den store verdskapningen dette utgjør i Norge. K&F som organisasjon har i mange år arbeidet med verdsetting av ulønt omsorgsarbeid.

Kvinnens og menns innsats i samfunnet er like viktig, både i lønt arbeid og i heimen.

Likestillingspolitikken skal ikkje hindre kvinner og menn i å bruke tid på foreldrerolla. Familiens behov må ivaretas på en god måte.

Vi må motvirke ein einsretta politikk der kvinners sjølvstende og eigenverd berre vert målt gjennom løna arbeid. Respektere at kvinner og menn i periodar kan velje omsorg for barn, eldre eller sjuke familiemedlemmer.

- Lik kompetanse må gje lik lønn!
 - Omsorgsyrke må få eit lønnsløft!
 - Ufrivillige deltidsstillingar må reduserast!
- Vi må kjempe for fødestover/fødeavdelingar rundt omkring!

På 1970 talet hadde vi 150 og i dag har vi 45 fødestover/fødeavdelingar rund omkring i landet vårt. Dette gjer at mange fødande får veldig lang reiseveg, og føler seg utrygge.

- Kvinner skal føle tryggleik før, under og etter ein fødsel!
- Følgjetenesta må på plass i alle kommunar der det er lang veg til fødestaden!
- Utdanningstilbodet for jordmødrer må styrkast!

Internasjonalt er det framleis ein lang veg å gå for kvinner til å få likestilling, og gjennom dei ulike internasjonale fora og lokalt må vi vere med å påverke dette slik at kvinnene kan ta sine egne val og gjere bruk av stemmeretten sin.

Alle har rett til å leve eit liv utan vald!

Vald i nære relasjonar har auka betydeleg under pandemien. Dette må vi kjempe mot!

Vi må få auka tryggleiken til kvinner og barn som lever i flyktningeleirar. Kvinner og barn tør ikkje å gå ut på kveld eller natt i frykt for å bli valdteken. Dei bruker bleier om natta, så dei skal sleppe å gå ut på toaletta.

Vi kan ikkje akseptere at seksuell vald vert brukt som våpen! Dette opplever kvinner overalt der det er krig og konflikt.

Som de ser har vi mange kampar å kjempe for både i inn- og utland. Gratulerer med kvinnedagen!

Dette siste året har vi sett «Eit samfunn i endring» og saman skal vi finne vegen for nye løysingar og løfte viktige saker. Saman skal vi vise at det er vilje for det! Stå på!

Med venleg helsing

Aina Alfredsen Førde

Forbundsleiar

Redaktør

Lene Sogaard Gloslie

Redaktør

Vi runder snart et år med pandemi, og tiden for å se nærmere på hva som kunne ha vært gjort annerledes i en situasjon ingen av oss var forberedt på vil komme. Medias krigstyper om antall smittede, hyttefolk og næringslivsinteresser dominerer debatten, mens stemmene til de som kanskje har betalt den høyeste prisen forblir en vag bekymring. I denne utgaven av Kvinner & Familie har vi valgt å gi plass til de sårbare barna. Men hvem er de egentlig og hva gjør disse barna sårbare?

Tall fra NKVTS viser at 1 av 3 barn med funksjonsnedsettelse, og 1 av 6 barn og unge uten funksjonsnedsettelse opplevde en form for vold eller seksuelle overgrep under nedstengningen våren 2020. Stengte skoler, aktiviteter som ble flyttet over på nettet og vanskelige livssituasjoner økte sårbarheten og risikoen for overgrep. Samtidig førte smitteverntiltak til mangelfull spesialundervisning. Tiden for å ta grep for forebygging og oppfølging må komme.

Vi går mot vår og forhåpentligvis bedre tider. Godt nytt arbeidsår – og følg gjerne oppfordringen til Studieforbundet næring og samfunn om å arrangere kurs for laget ditt!

20

6

Innhold

POLITIKK OG SAMFUNN

Sårbare barn og ungdom under koronakrisen 4

Mangelfull spesialundervisning og smittevern 6

Et krafttak for dem som har minst 8

DET NORDISKE BREVET 12

LANDSMØTE 2021 14

INTERNASJONALT UTVALG

Covid-19 og prosjektene 18

JUS

Hvilken betydning har ny arvelov for deg? 20

FORBUNDSNYTT

Landslotteriet 2021 24

LOKALSTOFF

80 års jubileum Høylandsbygd K&F 25

Kleive Kvinne- og familielag 26

Materiell fra Norges Kvinne- og familieforbund 28

Liste over K&Fs tillitskvinner 30

 - følg oss på facebook

OPPDATER DEG PÅ HVA SOM SKJER I FORBUNDET! DU FINNER LINKEN TIL FACEBOOKSIDEN PÅ NETTSIDENE VÅRE. HER FÅR DU LØPENDE INFORMASJON, DU KAN KOMMENTERE OG DELTA I DISKUSJONEN. VI SEES PÅ FACEBOOK!

Sårbare barn og ungdom under koronakrisen

1 av 3 barn med funksjonsnedsettelse opplevde en form for vold eller seksuelle overgrep under nedstengningen koronavåren 2020.

AV: LENE SØGAARD GLOSLIE

Det kommer frem av tall fra Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS).

– Et hovedfunn er at krisen har rammet ungdom som lever i vanskelige livssituasjoner ekstra hardt, forteller forskerne Gertrud Hafstad og Else-Marie Augusti, som har gjennomført den landsomfattende undersøkelsen av vold, overgrep og psykisk helse blant ungdom i Norge våren 2020. Rapporten er den første i en rekke av tre som setter søkelyset på dette temaet.

Mens nesten en tredjedel av ungdom med funksjonsnedsettelse rapporterte

om vold- og overgrepserfaringer i perioden da barnehager og skoler var stengt våren 2020, var tallene lavere for ungdom uten funksjonsnedsettelse. Allikevel rapporterte 1 av 6 ungdommer i denne gruppen om tilfeller av vold eller overgrep.

VOLD I HJEMMET

Ungdom som fortalte om vold- og overgrepserfaringer under skolenedstengningen hadde i all hovedsak opplevd dette hjemme. Majoriteten av de som hadde opplevd vold eller overgrep, hadde også opplevd dette før skolenedstengningen.

– Vi kan ikke konkludere når det gjelder om det var en økning av vold og overgrep i hjemmet i perioden. De aller fleste som opplevde vold under nedstengningen hadde også opplevd dette tidligere, mens omtrent 20 prosent oppga at de ble utsatt for dette for første gang under nedstengningen, sier Hafstad og Augusti.

HYPERDIGITALISERING OG OVERGREP PÅ NETT

Det aller meste av aktivitet og interaksjon ble flyttet over på nett, noe som kan ha lagt til rette for overgrep. Kripos har sett

økt aktivitet av nettverk av overgripere ettersom ungdom i denne perioden ble mer tilgjengelige i ulike fora.

– Våre data kan ikke si noe om hvorvidt overgrep på nett har økt i perioden, men våre tall viser at omkring halvparten av de som var utsatt for overgrep på nett, opplevde dette for første gang under nedstengningen, forteller forskerne.

Sammenlignet med fysiske overgrep, som i stor grad også hadde skjedd tidligere, var det flere førstegangstilfeller av nettovergrep i denne perioden. Jenter var mye mer utsatt enn gutter, og barn med funksjonsnedsettelse var tilsvarende mer utsatt for overgrep enn andre barn også på nett.

DÅRLIG ØKONOMI OG RUS

– Barn og ungdom i lavinntektsfamilier og i familier der foreldre har hatt eller har vansker med rus, kriminalitet eller psykiske problemer, var langt mer utsatt for alle former for vold og overgrep under smitteverntiltakene med stengte skoler, enn barn uten slike belastninger i familien.

Disse funnene bekrefter tidligere

identifiserte risikogrupper for vold og overgrep fra både nordiske og norske studier, senest UEVO-studien (Hafstad & Augusti, 2019).

Jenter var mer utsatt for nesten alle former for vold og overgrep sammenliknet med guttene. Kjønnforskjellen er større og mer gjennomgående sammenliknet med funn fra tilsvarende undersøkelse et år før koronapandemien brøt ut.

– Ungdom som i utgangspunktet lever i mer utsatte livssituasjoner er også de som lider unødvendig overlast av smitteverntiltakene.

Det å være utsatt på grunn av familiesituasjonen gjorde barn og ungdom enda mer utsatt under skolenedstengningen og økte sannsynligheten for å bli utsatt for vold eller overgrep. Det at hjelpeapparatet allerede kjenner familiene innebærer at det er mulig å avdekke og forebygge, mener forskerne.

SÅRBARHET OG PSYKISKE PLAGER

Ungdom med kjente sårbarhetsfaktorer, som dårlig økonomi, eller som tidligere var utsatt for vold, hadde også mer uttalte psykiske plager enn andre, og også en større økning i plager fra året før.

Ungdomsbefolkningen generelt opplevde en svak økning i symptomer på angst og depresjon, sammenliknet med året før. Ensomhet og bekymringer rundt pandemien var tett forbundet med psykiske helseplager.

– For ungdom som hadde opplevd brutte familierelasjoner, eller ikke levde med begge foreldrene, økte symptomene på angst og depresjon betraktelig under nedstengingen,

sammenliknet med året før. Vi anser disse som spesielt sårbare grupper som må prioriteres ved nye innstramminger, understreker Hafstad og Augusti.

GENERELT KLART SEG BRA

Samtidig har ungdom generelt hatt færre kroppslige plager og færre søvnproblemer under nedstengingen sammenliknet med året før. Dette kan ha sammenheng med en roligere hverdag.

– For ungdomsgruppa generelt var økningen i psykiske helseplager liten. Kroppslige plager som hodepine, smerte og slapphet, samt søvnvansker, hadde gått noe ned sammenliknet med året før. Ungdom generelt har altså, ifølge våre resultater klart seg bra, og har på noen områder hatt det bedre i vår enn året før, kanskje på grunn av et redusert tempo i hverdagen og mer samvær med familien.

KONTINUITET I HJELPETILTAK

En tredjedel av ungdommene som til vanlig mottok oppfølging fra skolehelsetjenesten eller psykisk helsevern opplevde at denne kontakten hadde blitt redusert under skolenedstengingen. Et mindretall opplevde opphør av hjelpetilbud.

Ungdom som mottok hjelp fra barnevernet, opplevde i stor grad kontinuitet i oppfølgingen under skolenedstengingen. Mange opplevde en reduksjon eller opphør av kontakt med behandlere eller kontaktperson i barnverntjenesten under nedstengingen. Det var likevel færre som sa de mistet kontakt med barnverntjenesten sammenliknet med fast samtalepartner i primær- eller spesialisthelsetjenesten.

BEKYMRET FOR ANDRE

Et viktig funn i denne undersøkelsen var at en relativt stor andel av ungdommene som ble spurt var bekymret for hvilken betydning pandemien kunne få for deres egen eller familiens framtid, enten økonomisk eller med tanke på skolegang og fremtidige muligheter. Ungdommene var imidlertid relativt lite bekymret for egen helse, men desto mer bekymret for familien og for at de skulle kunne overføre viruset til andre.

HARDEST RAMMET

– Koronakrisen rammet ekstra hardt ungdom som i utgangspunktet hadde et hjelpebehov. Disse ungdommene må identifiseres og umiddelbare og forsterkende tiltak må

Gertrud Sofie Hafstad, Forsker II / Phd, Seksjon for vold og traumer - barn og unge, NKVTS. Foto: Cynergi

Else-Marie Augusti, Forsker II, Seksjon for vold og traumer - barn og unge, NKVTS. Foto: Annika Belisle

settes inn ved eventuelle nye kriser og nedstenginger, sier Hafstad og Augusti.

Forskerne mener det er helt essensielt at tilbud fortsetter å holde åpne ved eventuelle nye nedstenginger. I tillegg må tjenestene ha ressurser til å kunne intensivere sin innsats og oppfølging av barn, og unge og familier i risiko både under, men også i tiden etter en pandemi. Dette for å forebygge vold og overgrep, men også for å stoppe spiraler av negativ utvikling og uhelse hos ungdom i særlig risiko.

– Det vi har lært av den første perioden med skolenedstengning er at vi snarere må styrke enn svekke tilbudet til barn og unge. Ikke kutte i tilbud i familie- og barnevern, men heller intensivere innsatsen og sette inn umiddelbare og forsterkede tiltak, avslutter Hafstad og Augusti.

MANGELFULL spesialundervisning og smittevern

Myndighetenes holdning har vært at tilbudet til barn med særskilte behov og de som av ulike grunner er i en sårbar situasjon skal opprettholdes i så stor grad som mulig.

AV: LENE SØGAARD GLOSLIE

På tross av at statsråden har vært tydelig på at spesialundervisning skal gis, og at spesialpedagogene ikke skal brukes til andre oppgaver nå, har det vist seg vanskelig å gjennomføre ved enkelte skoler.

– Utdanningsforbundet mener at det mangler planer for hvordan spesialundervisningen skal gjennomføres under de forskjellige tiltaksnivåene i trafikklysmodellen, altså gult og rødt nivå i smitteveilederen, sier Ida Næss Hjetland, pedagogisk-psykologisk rådgiver i PP-tjenesten og sentralstyremedlem i Utdanningsforbundet.

Smitteverntiltak som har vart over lang tid og med stadige endringer i tiltaksnivå i barnehager og skoler den siste tiden som følge av lokale utbrudd har skapt usikkerhet blant lærerne, men også i laget rundt

læreren. Et spørsmål for mange som jobber i ulike deler av støttesystemet som vanligvis forholder seg til flere barnehager og skoler, er om de i det hele tatt kan gjennomføre veiledning og kartlegging uten å bli «supersmittere».

ETTERLYSER TYDELIGE RÅD

Utdanningsforbundet har etterlyst tydeligere råd for hvordan støttetjenestene kan utføre sitt arbeid og samtidig hindre smittespredning. I mangel av tilpassede smittevernveiledere for støttetjenestene har det i stor grad vært opp til den enkelte kommune og den lokale arbeidsgiver hvordan arbeidet har blitt organisert og hvilke tjenester som har blitt gitt.

– Det legger også mye ansvar over på den enkelte arbeidstaker. Det åpner også opp for tilfældigheter og forskjell i tilbudet til barn og unge, sier Ida Næss Hjetland.

Inntrykket er at støttetjenestene innenfor helse og opplæring har forholdt seg forskjellig til smittevern. Vi har et tverrfaglig kommunalt støttesystem som skal samarbeide tett med skoler og barnehager. Barne- og familiedepartementet (BFD) har nedsatt en koordineringsgruppe som jevnlig har kommet med statusrapporter til departementet om tjenestetilbudet til barn og unge under covid-19 pandemien. Utdanningsforbundet har gitt flere innspill til koordineringsgruppa for tjenester til sårbare barn og unge. Utdanningsforbundet har kommet med innspill om hvorfor enkelte deler av støttesystemet, som PP-tjenesten og Statped, ikke er tatt med ved undersøkelser av hjelpeapparatet og tjenestetilbudet til barn og unge. Hvordan PP-tjenesten skal utføre sitt arbeid under

Ida Næss Hjetland, pedagogisk-psykologisk rådgiver i PP-tjenesten og sentralstyremedlem i Utdanningsforbundet

smitteverntiltakene blir også i liten grad omtalt i smittevernveilederne til skoler og barnehager.

MANGELFULL SPESIALUNDERVISNING

– I statusrapportene er det dokumentert at timer til spesialundervisning og særskilt språkopplæring ikke har blitt gitt i tråd med vedtakene. Vi kan spørre oss om hvilken status denne retten har i utgangspunktet, poengterer Ida Næss Hjetland.

Det er også ulikt hvordan ulike barne- og elevgrupper kan nyttiggjøre seg digital undervisning. Denne situasjonen forsterker dermed de forskjellene som allerede er der. Lærerne, støttepersonell og ledere har strukket seg langt for å gi god støtte og tilrettelegging, og et stedlig tilbud, til barn og unge med særskilte behov, og andre med behov for oppfølging i tråd med myndighetenes føringer. Samtidig er dette

krevende den tid det mange steder har vært mangel på kvalifisert personell og usikkert knyttet til kompensasjoner for merutgifter.

– Det har vært mye fokus på de såkalt «sårbare barna» i denne perioden. Utdanningsforbundet mener at betegnelsen «sårbare barn og unge» kan være upresis, den vil kunne gjelde svært mange personer under en pandemi. For noen vil betegnelsen også kunne oppleves stigmatiserende. Hvis barn og unge får den tilretteleggingen de trenger vil de sannsynligvis ikke vurdere seg selve som sårbare. Dette er en mangfoldig gruppe med svært ulike behov. Det å definere hva vi legger i dette begrepet er viktig, slik at de ulike gruppenes behov kan tydeliggjøres, mener Ida Næss Hjetland.

KONSEKVENSER AV TILTAKENE

– Vi vet ikke hva de langsiktige konsekvensene av tiltakene og

tilretteleggingen som er iverksatt vil være enda. Det er viktig at vi prøver å lære av de erfaringene vi har gjort oss i denne perioden, mener Ida Næss Hjetland.

Etter hvert som smitteverntiltakene vedvarer over tid oppstår det også bekymringer for stadig nye elevgrupper, særlig knyttet til konsekvenser for psykisk helse og risiko for økt frafall.

Hjemmeundervisningen og tilrettelegging av undervisningen til elever med særskilte behov har fungert varierende. Den nye skolehverdagen fører til at det er behov for å organisere opplæringen på andre måter i perioder for alle elever der skolene er helt eller delvis stengt. Det er også viktig å ta med seg det som har fungert godt gjennom pandemien, for eksempel organisering av opplæring på rødt nivå i mindre grupper der læreren har mer tid til å «se» den enkelte elev. For noen har det gitt mulighet for større

ro rundt seg, og dermed en bedre mulighet til å ta til seg læring og få forståelse for stoffet. I tilfeller der en-til-en kontakt med lærer har ført til gode tilpasninger kan dette ha fungert fint.

KOMPLEKSE UTFORDRINGER

– Konsekvensene kan være størst for barna med de mest komplekse utfordringene, som også krever særskilt kompetanse i undervisningen. Dette setter krav til gode tilpasninger og oppfølging fra skolen, som i noen tilfeller kan være vanskelig å gjennomføre gjennom digital undervisning alene. Det kan være vanskelig for foreldre å gi tilstrekkelig hjelp til elevene med komplekse utfordringer, sier Ida Næss Hjetland.

SÅRBART STØTTESYSTEM

Det er i utgangspunktet for lite beredskap på skoler og barnehager og for liten tilgang til spesialpedagogisk kompetanse. Dette er blitt mer synlig under pandemien.

– Dette handler i stor grad om et støttesystem som er sårbart i møte med den mangfoldige barnegruppa. I så måte handler det om bemanning og kompetanse. Laget rundt læreren, barn og unge må styrkes!

HELHETLIGE TILTAK VIKTIG

Det har vært mye fokus på at barna med et særskilt omsorgsbehov trenger den trygge areaen som skolen kan representere. Imidlertid mener Ida Næss Hjetland at en ikke kan legge alt ansvaret over på skolen alene. Aktivitetstilbud og andre tilbud som er viktig for trivsel og utvikling er blitt redusert.

– Helhetlige tiltak må etableres rundt barna. Og dette må inkludere tiltak i hjemmet og gjennom ulike fritidstilbud. Vi er i den situasjonen at helsesykepleiere og annet støttepersonell har blitt omdisponert. Da er det svært viktig at helheten rundt barnet er ivaretatt.

– Det vil være en klar sammenheng mellom elevenes læringsmiljø og de ansattes arbeidsmiljø, og store utfordringer i arbeidsmiljøet til lærere, ledere og støttepersonell vil kunne ha direkte negative konsekvenser for elevenes læringsmiljø. For at tiltakene og tilbudet til barn med særskilte behov og de som er i en sårbar situasjon skal fungere best mulig må helhetstanken og viljen til å se ting i sammenheng være til stede, avslutter Ida Næss Hjetland.

Et krafttak for dem som har minst

Selv om de fleste i Norge har det godt økonomisk, er det noen som ikke har råd til det flertallet av samfunnet ser på som normalt.

Sindre Farstad, seniorrådgiver pensjon, Pensjonistforbundet

AV: SINDRE FARSTAD, SENIORRÅDGIVER PENSJON, PENSJONISTFORBUNDET

Hvis du har dårlig økonomi, risikerer du å ikke kunne ta del i aktiviteter og opplevelser som andre er med på. Du sliter kanskje med å betale regninger og det kan være for dyrt å vedlikeholde boligen. En av de viktigste kampsakene for Pensjonistforbundet er å løfte minstepensjonen opp til EUs fattigdomsgrense, men hva betyr egentlig det?

RELATIV FATTIGDOM

Det er vanlig å dele fattigdom inn i to ulike begreper, ekstrem fattigdom og relativ fattigdom. Ekstrem fattigdom kjennetegnes for eksempel ved at du ikke har enkel tilgang på rent vann, du mangler klær, det er dårlige sanitære forhold, og du må ofte legge deg sulten. I industrialiserte land har vi svært liten, eller ingen absolutt fattigdom. Den svenske legen, forfatteren og foredragsholderen Hans Rosling viser i sin bok Factfulness at andelen personer i verden som lever i ekstrem fattigdom er redusert fra omtrent 85 % i år 1800, til 50 % i 1966 og ned til 9 % i 2017.

Når vi diskuterer fattigdom i land som Norge, er det relativ fattigdom det er snakk om. Relativ fattigdom er et begrep man bruker om personer som har mindre penger eller ressurser enn det som ellers er vanlig i samfunnet man lever i. Man er altså fattig i forhold til de fleste andre.

I Norge kan man for eksempel være fattig hvis man ikke har råd til ny mobiltelefon, til å gå på restaurant, reparere bilen eller vedlikeholde huset. Det mest brukte målet på relativ fattigdom er EUs fattigdomsgrense. EUs definisjon på fattigdomsgrensen er ikke et fast beløp som gjelder for alle land i EU, men er en egen grense i hvert enkelt land, basert på inntektsnivået i det enkelte land.

ENSLIGE MINSTEPENSJONISTER

Fattigdomsgrensen i Norge for aleneboende personer er i 2021 anslått til 247.150 kroner i årlig inntekt, etter skatt. Enslige minstepensjonister har krav

på 204.690 kroner i årlig alderspensjon fra folketrygden, gitt at man har bodd i Norge i minst 40 år når man er mellom 16 og 67 år. Pensjonen øker hvert år med virkning fra 1. mai, etter at trygdeoppgjøret, som er pensjonistenes lønnsoppgjør, er gjennomført. I statsbudsjettet for 2021 er det bestemt at den årlige satsen for ensliges minstepensjon skal øke med 5.000 kroner fra 1. juli.

Med Statistisk sentralbyrås nyeste anslag på veksten i 2021, vil minste pensjonsnivå for enslige ligge på om lag 217.550 kroner fra 1. juli i år. Dette vil fremdeles være om lag 30.000 kroner under fattigdomsgrensen for aleneboende personer i Norge.

Statistikk fra NAV viser at det er om lag 140.000 minstepensjonister i Norge i dag. 120.000 av disse er kvinner og 20.000 er menn. Kvinner utgjør dermed 86 prosent av minstepensjonistene og en styrking av minstepensjonsnivåene bidrar til å utjevne noe av inntektsforskjellene mellom mannlige og kvinnelige pensjonister. Noe over halvparten av minstepensjonistene er enslige, mens resten har samboer eller ektefelle.

MINSTEPENSJONISTER MED SAMBOER ELLER EKEFEFELLE

Minstepensjonen for alderspensjonister som har samboer eller ektefelle med en høyere pensjon er også svært lav, kun 158.621 kroner i året, eller om lag 13.200 kroner i måneden. I forbindelse med behandlingen av forslaget om «et anstendighetsløft for pensjonister» som ble fremmet i Stortinget før jul i fjor, har Arbeids- og sosialdepartementet beregnet fattigdomsgrensen for gifte eller samboende pensjonister til 184.330 kroner i 2021. Dermed ligger også dagens minstenivå for disse minstepensjonistene nesten 26.000 kroner under den relative fattigdomsgrensen.

Forslaget om «et anstendighetsløft for pensjonister» inkluderer blant annet en opptrappingsplan for å løfte minstepensjon opp til EUs fattigdomsgrense, og er utarbeidet av SV og FrP i samarbeid med Pensjonistforbundet. I tillegg er det foreslått å endre metoden for den årlige pensjonsreguleringen fra dagens ordning med lønnsvekst fratrukket 0,75 prosent, til et gjennomsnitt av lønns-

og prisveksten. Det foreslås også en ekstra pott penger til forhandlinger mellom staten og pensjonistorganisasjonene, hvor målet i første omgang er å styrke minstepensjonsnivåene.

KAN FORSKJELLENE ØKE I ALDERDOMMEN?

En utfordring med dagens pensjonssystem er at det går i en mer individualisert retning, ved at pensjonsinntekten knyttes tettere opp til den enkeltes lønnsinntekt gjennom hele arbeidslivet. Det betyr at de som klarer seg godt på egenhånd vil få det enda bedre, mens de som sliter får det verre.

Regjeringen med støtte fra FrP besluttet nylig å avvike etterlattepensjonsordningen i folketrygden for alle som er født i 1963 eller senere. Det betyr at i fremtiden vil man ikke lenger kunne «arve» deler av pensjonsopptjeningen dersom ektefellen eller samboeren dør. Dette vil først og fremst ramme kvinner, som lever lenger enn menn i gjennomsnitt og ofte har lavere pensjon. I dag mottar om lag 107.000 etterlatte alderspensjonister et tillegg til pensjonen, og 95

prosent av disse er kvinner. Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV har sagt at de ønsker en videreføring av etterlattepensjon, så dette kan bli en viktig sak i Stortingsvalget senere i år.

Det er innført såkalt «alleårsopptjening» i både folketrygden og offentlig tjenestepensjon for dem som er født i 1963 eller senere. Det blir viktigere å stå flere år i jobb, siden alle år teller inn i beregningen av pensjonen. I tillegg blir effekten av å stå i jobb de siste årene før pensjonsalder ekstra viktig, siden et tidlig uttak av pensjon gir et livsvarig lavere pensjonsnivå. Dette vil skape større inntektsforskjeller mellom dem som klarer å stå lenge i jobb, og dem som av ulike grunner ikke klarer det.

JUSTERES ETTER LEVEALDER

Den gjennomsnittlige levealderen er forventet å øke litt for hvert årskull fremover. Som en følge av det skal pensjonen justeres etter levealder. Det betyr at hvert årskull må jobbe litt lenger enn det forrige for å få like mye i årlig pensjon. Levealdersjusteringen vil spesielt ramme dem som blir uføre før pensjonsalder, og som ikke har mulighet til å stå lenger i jobb.

Uføretrygdede blir automatisk alderspensjonister fra 67 år, men pensjonsnivået fra 67 år vil bli stadig lavere, som følge av levealdersjusteringen. I tillegg stopper uføres pensjonsopptjening ved 62 år. Pensjonistforbundet mener at uføre bør skjermes for levealdersjusteringen for å unngå den negative utviklingen.

LAVEST LØNN, DÅRLIGST PENSJON

Inntektsforskjellene som eksisterer når man er lønnstaker kan bli ytterligere forsterket når man blir pensjonist. En god pensjonsordning sikrer kanskje 70 prosent av tidligere lønn, mens en dårlig ordning gir bare 45 prosent. I privat sektor er det store forskjeller mellom pensjonsordningene i de ulike bedriftene. Som regel har bransjer med lavest lønn også de dårligste pensjonsordningene, mens bransjer med høyere lønnsnivå har de beste pensjonsordningene.

Når de som har lavest lønn i utgangspunktet også får dårligst pensjon, så vil inntektsforskjellene øke i pensjonsalderen. Dette er en av årsakene til at det er så viktig å styrke minstenivåene i folketrygden. Alderspensjon fra folketrygden gjelder for alle og er et viktig bidrag for å utjevne noe av inntektsforskjellene og løfte dem som har minst. En god minstepensjon vil gjøre at alle pensjonister har en inntekt å leve av, og at man kan delta i samfunnet på linje med andre.

Et kurs kan være begynnelsen på noe nytt!

Læring gir muligheter! Hva er læring? Jo, det som gjør at du lærer noe nytt – får ny kunnskap.

AV: BIRGITTE H. JOHNSEN,
GENERALSEKRETÆR, STUDIEFORBUNDET
NÆRING OG SAMFUNN

Studieforbundet næring og samfunn er et offentlig godkjent studieforbund, og er en ideell organisasjon som fremmer livslang læring. Studieforbundet er demokratisk oppbygd, og årsmøtet er det høyeste organet. Voksenopplæringsloven gir føringer for studieforbundets virksomhet.

Norges Kvinne- og familieforbund har vært medlem i studieforbundet næring og samfunn i mange år, og har en god tradisjon med å arrangere kurs. Det gjelder kurs innen estetiske- og håndverksfag, humanistiske, tros- og livssynsfag, helse, sosial- og idrettsfag, samt organisasjon og ledelse.

MANGE KURSMULIGHETER

Det er mange ulike kurs: foreldreringer, kor, skuespillerteknikker, bunadskurs, ulike formingsaktiviteter, kurs i gamle og nye mattradisjoner, yoga og organisasjonsarbeid. Ja, mange flere!

Kanskje er du en av de som har tatt gratiskurset i styrearbeid på Næring og Samfunn Nettskole? Hvis ikke, har du muligheten fremdeles!

Norges Kvinne- og familieforbunds nestleder Randi Støre Gjerde sitter i styret i studieforbundet.

KURSÅRET 2020

2020 ble et merkelig kursår. Men selv om pandemien herjet i landet klarte Norges Kvinne- og familieforbund å arrangere kurs! Det ble rapportert 1015 timer i 2020, litt under halvparten av de 2275 timene i 2019.

Kunnskapsdepartementet åpnet i fjor for at vi kunne arrangere kurs fra 4 timer, kursene kunne også være digitale. Mange

Pakk sekken med kunnskap!.

fikk sitt første møte med Teams, Skype og andre digitale kanaler i løpet av våren 2020.

LIVSLANG LÆRING

2021 gav oss en ny Voksenopplæringslov! Formålet med loven er å fremme livslang læring. Loven skal bidra til motivasjon og tilgang til kunnskap og kompetanse for alle.

Vi er stadig i bevegelse, og kan lære noe nytt hver dag.

Et kurs skal minimum ha 4 timer og 4 deltagere. En kurstime er 60 minutter, og det kan være en pause på 15 minutter. Kurset skal være offentliggjort og åpent for alle. Den som er kursansvarlig har ansvaret for å registrere og rapportere kurset i KursAdmin, og føre frammøte. Kursansvarlig er studieforbundets kontaktperson.

Medlemmer i studieforbundet har tilgang til gratis undervisningslokaler. Dette gjelder når lokalene ikke brukes av skoleeier. Ta kontakt med din kommune.

I løpet av 2021 får vi et nytt KursAdmin. Jeg håper at det skal være på plass før sommeren!

Et unntak i Voksenopplæringsloven gjør at vi kan holde 4 timers digitale kurs fram til 1. juli 2021. Våre felles møteplasser er blitt færre under pandemien.

Grunnlaget for et kurs er en godkjent studieplan, og det finnes mange studieplaner

å velge blant. Studieforbundet kan hjelpe dere i gang!

ARRANGERE KURS

Hvem bestemmer hvilke kurs vi kan arrangere? Det er du/dere og din/deres fantasi! Det som du/dere er nysgjerrig(e) på, er det helt sikkert flere som også er nysgjerrige på – og vil lære mer om. Det er et godt utgangspunkt for et kurs!

Språk er viktig! Det finnes en studieplan som heter "Medspråk". Der er målgruppen alle som kan og forstår litt norsk. På "Medspråk" får de muligheten til å praktisere språket, i samspill med andre. Kursansvarlig, gjerne sammen med kursdeltagerne, setter opp tema for diskusjon. Det kan være det som skjer i samfunnet, om hverdagslivet og det deltagerne er interesserte i. "Medspråk" legger opp til aktiv bruk av norsk. På et slikt kurs er det fint å være flere sammen som kursansvarlige.

På studieforbundets hjemmeside www.naeringogsamfunn.no vil du finne informasjon om studieforbundet og årets tilskuddssatser.

Du har idéen, sammen klarer vi det! Godt kurs!

Har du spørsmål? Send gjerne en e-post til post@naeringogsamfunn.no

Husmorvikaren

Her i Oppdal har vi et litt mer moderne navn på husmorvikaren; Hjemmekonsulent. Men det fungerer stort sett på samme måte.

AV: RANDI HINDSETH, OPPDAL KVINNE- OG FAMILIELAG

Jeg har i noen år nå vært sykemeldt og utpreget sliten etter mange år med fysiske og psykiske utfordringer knyttet til blandingen mellom jobb og familiære forhold. Dette gikk sakte, men sikkert ut over husarbeid, så som gulvvask og etter hvert den berømte helgevasken.

Men det var ikke det verste. For en ser det ikke selv, sånn til å begynne med. En kjenner det ikke engang på kroppen når den begynner å si ifra at en har drevet det lenger enn langt. Heldigvis bor jeg ikke i noe særlig bebygget boligområde, så jeg slapp å snike meg ut for å hente posten, selv om dette ble et ork til slutt, og begynnelsen på det som skulle komme.

For det er ikke selve husarbeidet som blir den tyngste børa. Det er når helsa svikter og at en ikke ser, eller faktisk ikke orker å se husarbeidet som ikke blir gjort. Jeg ble sengeliggende i perioder, orket så vidt å få sendt barn på skole og i barnehagen. Og mens jeg sov hopet det seg opp.

For min del smilte jeg meg gjennom frokosten, lagde enkel middag og jeg lo av lodotter som ble omtalt som "husokkupanter". Etter 1 ½ år begynte jeg å se. Ikke det at jeg hadde latt huset gro ned i skitt, men jeg så, eller rettere sagt, merket at jeg ikke var i form til å løfte fram støvsugeren, som for øvrig også vasker golvet samtidig, jeg orket ikke å tenke på det en gang. Jeg orket knapt tenke på klesvasken, som ble hengt på snora, og ble hengende til den skulle brukes igjen.

Det jeg også merket var at jeg nok ikke klarte å bry meg med gulvvasken, og "husokkupantene" minnet om giganter i Lilleputtland.

Jeg nevnte sykemeldingen. Etter ett år fikk jeg tilbud om å være med på et arbeidsrettet rehabiliteringsopphold. Her lærte jeg det stikk motsatte av det jeg gjennomførte i etterkant; "Ta vare på deg selv først, for det er da du har overskudd til å ta vare på andre". Det er ikke uten grunn at det første du skal gjøre om et fly i nød er å ta på deg selv luftmaska! For, uten oksygen klarer du ikke å hjelpe andre!

Jeg klarte ikke å sette meg selv først. Vi som familie møtte så mye motgang at jeg la min energi i den kampen, samt at jeg har alltid vært oppmerksom mot andre. Vært hjelpsom og enkel å be. For to år siden sa fastlegen min at nok er nok. Min "personlige trener" sa det samme og NAV var enig. Jeg ble ufør. Huset og heimen var et evig prosjekt, jeg klarte ikke over det.

Men så kom en helsesykepleier, som i forbindelse med et samarbeid vedrørende familiære forhold spurte: "Hvordan er det med deg, oppe i alt dette?"

Dette ble starten på en periode med husmorvikar i heimen. Ja, eller hjemmekonsulent, om du vil. Kjært barn har mange navn! Hjemmekonsulenten kom en gang i uka. Hun gjorde ikke bare husarbeid, hun tok seg tid til et smil, en god samtale. Men det viktigste, hun dømte ikke!

Så møtte vi koronaen i døra og hjemmekonsulenten fikk strenge smittevernregler. Vi valgte å avslutte samarbeidet i denne

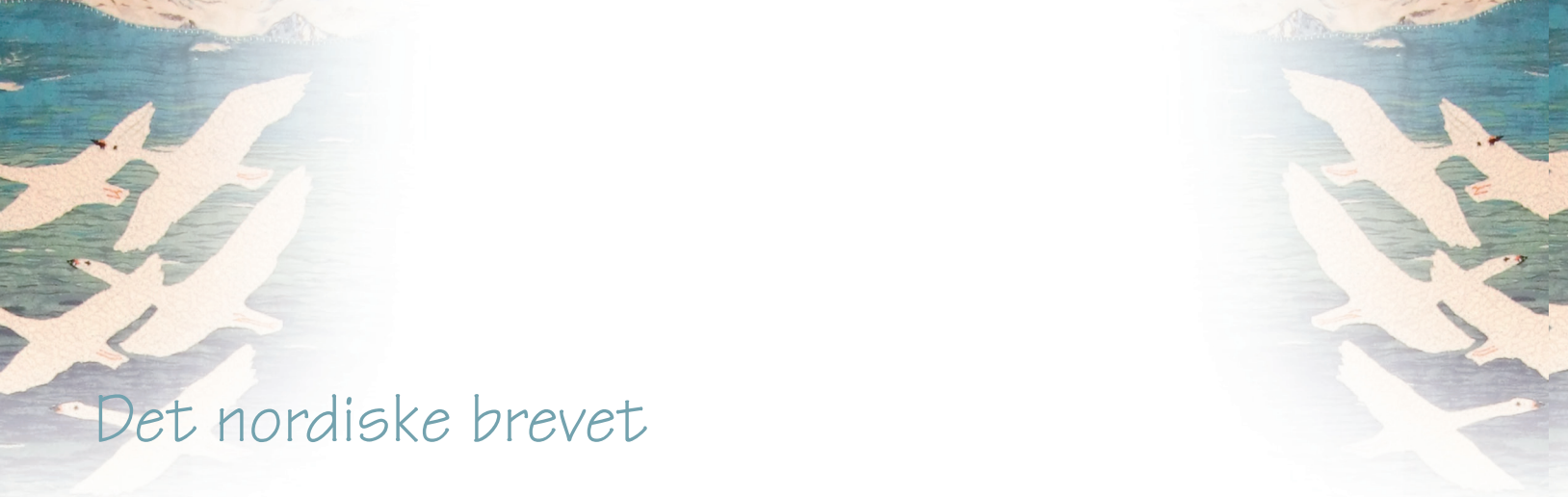
perioden. Men jeg hadde "kommet nedpå" igjen i hjemmet vårt.

Og med denne hjelpen fant jeg også overskudd, til å ta fatt på disse oppgavene selv igjen.

Men jeg vet, om det røyner på, vil jeg ikke dvele. Da ringer jeg helsestasjonen og ber om hjelp!

Husmorvikaren, eller hva vi velger å kalle det, er like viktig nå, som da yrket ble fremmet av vårt forbund, den gang Norges Husmorforbund, og igangsatt like etter annen verdenskrig.

Det nordiske brevet

COVID-19: Solidaritet og samarbeid i en nasjon og mellom nasjoner

Pandemien COVID-19 har farget hele livet vårt det siste året, og mange sørger over sine kjære. Nasjoner har håndtert pandemien på forskjellige måter, basert på forskjellige kriterier; planlegging, lover og regler, kultur, verdier og så videre. Det vil være interessant når tiden kommer til å evaluere tiltakene som er gjort for å bekjempe pandemien, lære av hverandre om effekten av pandemien og kontrollere tiltak knyttet til folkehelsen, økonomien og samfunnet som helhet.

AV: ALMA D. MÖLLER, HELSEDIREKTØR, ISLAND

På Island startet systematiske forberedelser allerede i januar. Arbeidet ble utført i samsvar med lov om smittsomme sykdommer, samfunnssikkerhetsloven og pandemiplanen. Det har vært viktig at klare lover og prosesser var i kraft, og at det var et tilgjengelig lager av verneutstyr, slik at det aldri var mangel i det hele tatt.

Det var tidlig klart at pandemien kunne ha utviklet seg på en alvorlig måte. Målet var å beskytte samfunnets nødvendige infrastruktur, ikke minst helsevesenet. Det viktigste var å "flåte ut kurven", sikre nødvendig verneutstyr og andre ressurser, forberede sykehus og helseinstitusjoner og sette opp reservegrupper for helse- og omsorgspersonell. Det var sterk enighet om å beskytte eldre og sårbare grupper.

Arbeidet med å flåte ut kurven var vellykket, det var basert på omfattende samarbeid mellom alle frontlinjeaktører og solidariteten til hele nasjonen. Nøyaktig og oppriktig utveksling av informasjon var veldig viktig i denne fasen. Tidlig informasjon om instruksjoner for ulike grupper ble presentert og nettstedet covid.is ble åpnet. Det ble avholdt daglige informasjonsmøter for publikum og journalister, de ble vist direkte på TV-kanaler og i media. Journalister kunne stille spørsmål direkte til statsepidemiologen, politimesteren for sivilforsvar og sjefen for Islands helsedirektorat (kjent som "Trioen"). Det var viktig å fortelle åpent og ærlig. Informasjonsmøter slo alle seerrekorder og klarte på den måten å holde nasjonen godt informert. Trioen har hatt et veldig godt samarbeid med den islandske regjeringen, som har gitt stor støtte til helsepersonell.

Smitte ble oppdaget og analysert tidlig, og isolasjon ble pålagt. Smittesporing i samarbeid med helse- og medisinsk personale

og politiet er et prosjekt som har fått oppmerksomhet. App for smittesporing, ble det oppnådd et fantastisk resultat, nesten 60% av smitten var hos personer som allerede var i karantene, og derfor smitter de ikke andre. Ulike sosiale tiltak ble innført, som imidlertid var mer beskjedne her enn i mange andre land.

Det var også vellykket at universitetssykehuset hadde en poliklinisk avdeling COVID-19, som utvilsomt reduserte behovet for sykehusopphold og intensivbehov. Derfra ble alle som ble smittet overvåket via telefon og med eksternt utstyr, det ble gjort en risikovurdering og tidlig intervensjon ble brukt hvis tilstanden forverret seg. Behandlingen var vellykket. Men i den tredje bølgen ble den overskygget av en smitte på et rehabiliteringssykehus for eldre, der 18 mennesker døde. Virus er veldig komplisert, og derfor må du ikke gi slipp på noen måte. Det er gledelig at den totale dødeligheten i landet ikke har steget, det ser ut til at hele helsevesenet, fra primæromsorg til intensivbehandling, har bestått denne store stresstesten, til tross for at virkeligheten har vært vanskelig.

Mye er gjort for å oppnå gode resultater. Det er viktig at landet er tynt befolket og samfunnet er lite nok til at kommunikasjonskanalene er korte, og det er derfor mulig å reagere raskt, i tillegg til at det er mulig å opprettholde en oversikt som letter timingen og implementeringen av målinger. På den annen side er samfunnet stort nok til å tilby et utmerket helsevesen. Utholdenhet og solidaritet i en nasjon som lever under vanskelige naturforhold og naturkatastrofer er utvilsomt viktig i denne sammenhengen. Nasjonens solidaritet og vilje til å følge tiltakene som er gjort var nøkkelen til gode resultater.

I skrivende stund, i desember 2020, er den tredje bølgen i slutfasen. For tiden er det utfordrende oppgaver, for eksempel å opprettholde offentlig utholdenhet til forhåpentligvis flokkimmunitet oppnås gjennom vaksiner, men pandemisk utmattelse har begynt å oppstå. Viktigheten av å få nasjonens økonomi på rett spor er stor. Det islandske samfunnet er avhengig av turisme, som står for 40% av eksportinntektene og 9% av BNP.

Flate ut kurven

Det er derfor opprettet omfattende grensekontroller for å prøve å holde landet åpent, men det er klart at økonomien, som i andre land, lider store skader av pandemien.

Med tanke på det internasjonale samfunnet er det klart at forskningen på virussykdommer må intensiveres. Viktigheten av vitenskap og omfattende samarbeid gjenspeiles i den raske utviklingen av nye vaksiner, og det er viktig å fortsette et slikt samarbeid. Det vi også kan lære av pandemien, er å takle to gigantiske utfordringer; Klimaendringer og økende antibiotikaresistens utgjør begge alvorlige trusler mot helsen vår. På Island reduserte bruken av antibiotika en fjerdedel i løpet av pandemien, og antallet av visse alvorlige infeksjoner ble redusert. Dette indikerer viktigheten av sterke individuelle hygienrutiner for å forhindre smitte, noe vi håper vil fortsette. Endelig må verden komme til enighet om å utjevne karbondioksidutslippskurven for å bekjempe klimaendringene, året har lært oss at vi ikke trenger å reise så mye som før. Forhåpentligvis lykkes hele verden med å revurdere verdier og vurderinger der folkehelsen verdsettes over materielle eiendeler, slik at FNs globale mål, for eksempel helse og velvære for alle, vil bli oppnådd. Verdens nasjoner må holde sammen og organisere handling sammen.

Alma D. Möller, MD, PHD, EMPH

Alma Dagbjört Möller ble født i 1961. Hun har ekspertkunnskap og doktorgrad i anestesi og intensivmedisin, en mastergrad i helseledelse, ekspertkunnskap i helsevesensledelse og et diplom i offentlig forvaltning. Hun studerte ved University of Iceland, Reykjavik University og Lund University. Hun fikk sin spesialistutdanning ved Lund universitetssykehus, i årene 1993-2003, bl.a. som leder for anestesivdelingene og som spesialist på barnas intensivavdeling på sykehuset.

I årene 2003-2018 var hun overlege og leder for anestesi- og intensivavdelingene ved Landspítali universitetssykehus, Island. I 2018 ble hun utnevnt til medisinsk direktør for helse ved Islands helsedirektorat, den første kvinnen på 258 år siden institusjonen ble grunnlagt. Hun var også den første kvinnen som jobbet som lege på kystvaktens helikopter, i 1990. Alma har vært i forkant av kampen mot COVID-19-epidemien på Island.

LANDSMØTE 2021

Av: Aina Alfredsén Førde, forbundsleiar

På landsmøte 2021 er det første gang alle deltakarar har lik stemmerett. Landsmøte 2018 vedtok at alle medlemmar kan delta på landsmøte som delegatar med same rettar.

Tema for landsmøte vert «Familien- saman inn i framtida». Dette er eit tema vi meiner tek «Eit samfunn i endring» vidare.

På landsmøte vert det bestemt kva saker forbundet skal arbeide med framover, og korleis vi saman kan komme fram til gode løysingar.

Kom med innspel!

Det skal veljast forbundsleiar, to nestleiarar, fire sentralstyremedlemmer + to vara, 2. representanten til ACWW + ein vara, 2. representanten til Norden + ein vara, tre medlemmar + to vara til valgkomiteen, tre medlemmer + to vara til kontrollkomiteen og to medlemmer + to vara til prinsippprogramkomiteen.

Kom med innspel!

Det er medlemmane som bestemmer kven som skal sitte i leiinga og kva leiinga skal jobbe med framover, og det er på landsmøte dette vert bestemt.

Derfor ber eg alle om å prioritere landsmøte!

KJÆRE MEDLEM, LAG OG KRETSE

Av: Anne Enger, leder, Valgkomiteen

På landsmøtet i oktober 2021 skal det velges: forbundsleder, 2 nestledere, 4 sentralstyremedlemmer, 3 medlemmer av valgkomiteen, kontrollkomiteen og prinsippprogramkomiteen. Samt varaer. 2 representant til Norden og ACWW.

Landsmøtet i 2020 ble jo utsatt ett år på grunn av pandemien. Valgkomiteen hadde fått forslag på kandidater og vi hadde dekket alle poster. Vi håper jo at de som sa ja da fortsetter å si ja. Vi ringer dem utover våren. Så kan det jo hende at noen ombestemmer seg av ulike årsaker og derfor trenger vi allikevel forslag fra dere som kjenner medlemmene våre. Snakk om det i laget. Husk at dere gjerne kan foreslå medlemmer i andre lag. Ønsker dere gjenvalg på noen av de sittende må de også foreslås for valgkomiteen.

Foreslå gjerne deg selv. Hvem kan vite bedre enn du at akkurat du har lyst på et verv sentralt i vårt forbund. Det er slik at medlemmer kan foreslå kandidater uten å gå veien om laget.

Det er kun ett krav for å stille til valg. Vedkommende må ha betalt kontingent og ha vært medlem i minst 2 måneder.

Kandidater til øverste ledelse bør ha organisasjonserfaring.

Forslagsskjemaer blir sendt ut i begynnelsen av 2021, men ikke vent med tankeprosessen til da. Send gjerne forslagene på nedenstående e-post.

Det er lov å være tidlig ute.

Frist for leder og nestleder er 22. juni, for øvrige kandidater er fristen 26. august.

Hilsen valgkomiteen, Anne Enger, leder
a-enger2@online.no, Tlf. 911 79 287

FORSLAGSSKJEMA FOR VALG AV KANDIDATER SOM VELGES PÅ LANDSMØTET

Kandidatens navn Født

Adresse Tlf.

Yrke

E-post adresse

Medlem av (lag, krets)

Nåværende verv i K&F (fra hvilket år?)

KANDIDATEN FORESLÅS I VERVET/ENE SOM

Begrunnelse for forslaget

Er kandidaten forespurgt? ☐ Ja ☐ Nei

Kandidater kan foreslås av: kretsårsmøtet, kretsstyret, lagsårsmøtet eller lagsstyret. Enkeltmedlemmer som brenner for saken oppfordres til å melde seg.

Forslaget fremmes av

Dato

Underskrift

NB! – Kun ett navn på hvert skjema.

Skjemaet skal være fullstendig utfyllt.

Siste frist for forbundsleder og nestledere er 22. juni 2021. For de andre vervene 26. august 2021. Forslagene sendes til:

K&Fs Valgkomité, v. Anne Enger

Gamle Finnsandvei 33, 3525 Hallingby

Telefon: 911 79 287, E-post: a-enger2@online.no

INNKALLING TIL LANDSMØTE 2021

Det vert kalla inn til landsmøte 22. – 24. oktober 2021 på Scandic Lillestrøm.
Landsmøtet opnar fredag kl.13.00 og avsluttast søndag kl. 15.00.

Etter vedtak på landsmøte 2018 kan alle ordinære medlemmer delta på landsmøte og har stemmerett.

TEMA FOR LANDSMØTEPERIODEN ER: FAMILIEN – SAMAN INN I FRAMTIDA.

Pris: Delegatar kr 5.090,- pr. person i dobbeltrom og kr. 5.500 i enkeltrom. Lunsj fredag og søndag er inkludert.
Det er reisefordeling til landsmøtet. Alle delegatar er med i reisefordelinga.

FRISTAR

Påmelding: Innan 22.juni. Ver venleg å nytte påmeldingsskjema.

Saker: Vedtektsendringar har frist 22. juni. Andre saker 26. august. Forslag til vedtektsendringar og andre saker sendast:
Norges Kvinne- og familieforbund,
Storgata 11, 0155 Oslo.
Eller til post@kvinnerogfamilie.no

Val leiing: 22. juni. Forslag sendast valkomiteens leiar

Val – andre verv: 26. august. Forslag sendast valkomiteens leiar.
v. Anne Enger, Gamle Finnsandvei 33, 3525 Hallingby. Telefon: 911 79 287.
E-post: a-enger2@online.no

Sakspapir vert sende ut elektronisk 1. oktober.

PÅMELDINGSSKJEMA LANDSMØTET 2021

Namn:

Adresse:

E-post: Mobil:

Lag: Krets:

Kryss av:

☐ Enkeltrom

☐ Dobbeltrom – dele med:

Ver venleg å gje beskjed dersom du har matintoleranser/allergi:

.....
.....

Fakturaadresse:

.....
.....
.....

BINDENE PÅMELDING SENDES:

Norges Kvinne- og familieforbund, Storgata 11, 0155 Oslo eller på e-post til: anne@kvinnerogfamilie.no **innan 22. juni 2021**

8. mars markering i 2020 i Voss Herad

Tre lag stod saman om tilskipinga i 2020: Bolstad, Evanger og Kyte Kvinne- og familielag. 83 personar samlast på Park Hotel. Programmet starta med ein historisk gjennomgang av korleis kvinnedagen vaks fram. Starten var i USA i 1909 og på internasjonal kvinnekonferanse i København året etter, vart det gjort vedtak om at 8. mars skulle vere ein internasjonal kvinnedag. FN vedtok Internasjonalt Kvinneår i 1975, og frå 1977 skulle alle medlemsland markere 8. mars som ein verdsdag for kvinners rettar og for internasjonal fred.

AV: KOMITEEN FOR 8. MARSMARKERINGA I VOSS HERAD

PRESENTERTE ARBEIDET

Dei tre arrangørlaga presenterte arbeidet sitt. Laila Rynning Veum starta med foredraget «Kvinner og Familie – utgått på dato eller liv laga?» Ho tok ein historisk gjennomgang av korleis laga hadde virka og fungert gjennom tiåra – nasjonalt frå 1915, på Voss frå 1930.talet.

Gurid Bonsaksen stod i bresjen for oppstarten på Voss. Laila presenterte det verdifulle samfunnsarbeidet som gjekk føre seg i laga. Det har vore ein viktig kvinneøteplass med opplysningsarbeid, kvinnefellesskap og ein stad der kvinner diskuterte sine vilkår og behov. Nyttig og viktig arbeid for lokalmiljøet har hatt ein sentral plass i laga. Hennar konklusjon var heilt klar - laga er liv laga også i dag, særleg som medspelar for gode lokalmiljø. Fornyng

Gratulerer med kvinnedagen!

Den 8. mars i år blir – som så mye annet – en annerledes 8. mars enn vi er vant til. Vi ser derfor tilbake på kvinnedagen i 2020, med markeringen som Bolstad, Evanger og Kyte Kvinne- og familielag stod for.

og tilpassing for tida vi lever i, er ein nøkkel for arbeidet.

VIKTIG FOR NÆRMILJØET

Anny Forthun fortalde om arbeidet på Bolstad. Dei spelar ein viktig rolle i nærmiljøet, med mange arrangement gjennom året for små og store, unge og gamle i bygda. Det siste året har kampen for ny barnehage i grenda vore den store saka. Anny vart kåra til Årets namn på Voss i 2019 for innsatsen. Nevenka Waring fortalde frå arbeidet på Evanger. Også her er det lokale nærmiljøarbeidet viktig. Arbeidstove for barn, kurs, integreringsarbeid for nyttilflytte innvandrarak. Ungdomsklubb er ein del av arbeidet for fleire av laga.

På borda var det lagt ut infomateriell om Kvinner og Familie. I pausen var det mat, prat og drikke.

TILPASSA ARBEIDSKLE FOR KVINNER

Grunder Kristin Lemme fekk ordet. Ho fortalde om prosessen med etablering av bedrifta si FLOR. FLOR produserer arbeidskle for kvinner i landbruk og liknande arbeidsplassar. Gode, tilpassa arbeidskle for kvinner er m.a. viktig for sikkerheit på arbeidsplassen. Kvinner har egne behov knytt til utformingane. Tilpassa kle er også

ein identitetsmarkør for kvinner, som finst og er viktige i yrka.

Tone Finne, tidlegare politiskar og kvinnesaksforkjempar, fekk ordet og fortalde frå 1975 om den offisielle starten på 8. mars markeringane på Voss. Ein kommunal komité vart nemnd opp. Arbeidet deira vart lagt merke til i landet elles. Dei stod som føregangskvinner i arbeidet vidare.

AVSLUTTA MED APPELLAR

Siste del av møtet vart via til to Appellar. Laila innleia med diktet «Eg skulle ynskje» av Signe Seim. Diktet kjennest som eit kvinnerop mot urettferd og vald i verda, og er like aktuelt i dag.

Amnesty sin appell var ved Gurid Bonsaksen. Ho tok utgangspunkt i Amnesty sitt fokus for 2020 – «Eit nei er eit nei». Respekt for kvinners rett til sjølv å bestemme over eigen kropp og eige liv, vart formidla på ein gripande måte. Toril Hunnålvatn frå nystarta Kirkens Bymisjon i Voss, hadde neste appell. Ho fortalde om to hovudprosjekt som organisasjonen skal drive på Voss: Skattkammeret og Ijobb! Prosjektet Skattkammeret vil gjennom gratis utlån av utstyr vere med på å sikre at særleg born og unge skal kunne delta i fritidsaktivitetar uavhengig av familien si inntekt. Ijobb! er retta mot personar som har vanskar med å kome ut i arbeid. Kirkens Bymisjon, Voss, får overskotet etter kveldens markering.

Kveldens flottaste innslag stod det kvinnelege koret «Kiseldur» for. Dei fekk strålende applaus! Utdanningsforbundet, Voss vart utfordra til å stå for 8. mars markeringa for 2021. Det tok dei imot.

Laerdal
helping save lives

Covid-19 og prosjektene

Det er ikke lett å få så mye informasjon om hvordan situasjonen er hele tiden. Media bidrar ikke heller med mye om situasjonen i for eksempel Uganda. Men noe informasjon har vi fått fra prosjektene med ujevne mellomrom.

AV: ELISABETH RUSDAL, LEDER, INTERNASJONALT UTVALG

COWA

Det har vært presidentvalg i Uganda. Det har medført en god del uroligheter. Men sittende president ble gjenvalgt. Utfordreren mener at det har vært valgjuks, så hva endelig utfall blir er ikke godt å si. Ei heller hvor mye uroligheter som vil komme som følge av dette.

I følger landets egen offisielle statistikk er 39.606 smittet. Det er 325 døde og 14.229 er behandlet og er friske. Tallene kan være større i og med at det er vanskelig å få frem fakta.

COWA-skolen har i høst vært stengt i lengre perioder på grunn av pandemien. I de periodene har skolen forsøkt å holde kontakt med elevene og også bidratt med mat til enkelte. Skolen har ferie til februar så det blir spennende om den klarer det. Uansett så trengs våre bidrag for å klare å holde ting i gang som best og dekke faste utgifter slik at virksomheten kan gå mer normalt når situasjonen tillater det. De har noe før pandemien hatt noen små inntekter fra cateringvirksomhet etc. Pandemien tillater ikke det nå. Vi har ingen rapporter om at skolens ansatte er syke.

Sibiu

Tall og fakta fra Sibiu har vi ikke. Men i Romania er det 730.056 smittede. 18.402 er døde og 675.767 er behandlet og regnes som friske.

Krisesenteret har vært oppe hele tiden. De har hatt stort sett fullt belegg og mer enn det. Påtrykk om å ta inn flere har vært meget stort. Men det er grenser for hvor mange det er plass til. I Sibiu har det vært nærmest portforbud. Matvarebutikker, apotek og postkontor har vært åpent. Alt annet har stort sett vært stengt.

I en periode var det en bruker som ble smittet av Covid-19. Godt smittevern forhindret at dette sprette seg til andre

brukere i et helt fullt senter. Veldig godt arbeid fra de ansatte og alle på senteret.

Også her er våre bidrag viktige for å kunne holde senteret åpent. Tidligere kunne de selv skaffe noen ekstra inntekter ved å holde foredrag etc. Det lar seg jo ikke gjøre nå med de restriksjoner som finnes.

UMWA, Uganda Media Women's Association

Gjennom leder av UMWA, Margaret B. Sentamu, har vi fått vite at de var svært aktive under valgkampen av ny president i Uganda i januar, likevel tilbaketrukket nok til ikke å bli arrestert. Det var mye opptøyer med påfølgende vold og arrestasjoner og det ble ingen endring. Museveni er fremdeles president etter 35 års styre! Margaret berømmer oss for støtten de har fått fra oss, det gir de muligheten til å «være på» også i slike situasjoner; å kjempe for rettferdighet og kvinners stemme også i politikken.

Unit2, De glemte kvinnene på Sri Lanka

Fra Unit2 har vi mottatt rapporter som forteller om mindre aktiviteter i dette koronaåret. Mat og materiell til aktiviteter er blitt dyrere og det er også noe av årsaken til nedgangen. Antall pasienter på mentalsykehuset er ca. 350. Også der har koronasmitten økt i løpet av høsten og dermed gjort sitt til begrensningen av aktivitetene.

ACWWs Europakonferanse utsatt

ACWW har utsatt Europakonferansen til 19. – 23. September 2022 av hensyn til deltakernes sikkerhet. Dette på grunn av Covid-19. Konferansen vil avholdes på samme sted som opprinnelig planlagt, på Golden Jubilee Conference Hotel i Glasgow.

Internasjonalt utvalg

Vi trenger fortsatt støtte til prosjektene våre – kanskje fast giver er noe for deg?

Forbundet har krisesenteret i Sibiu, Romania og COWA-skolen i Uganda som våre prosjekter. De støtter vi årlig og har kontrakt med dem både om våre forpliktelser og hva de må oppfylle for å motta støtte. Dette har jo vist seg viktig nå når pandemien raser verden over og vi av den grunn ikke kan foreta prosjektbesøk. Men rapporter og informasjon om situasjonen mottar vi med ujevne mellomrom. Sånn sett føler vi at vi har god oversikt.

I tillegg til disse to prosjektene så har vi bidratt noe til Nest på Sri Lanka. Her mottar vi tilskudd fra Cultura bank.

Pengene vi sender kommer fra bidrag fra enkeltpersoner, lag og kretser. Kanskje har ditt lag eller krets muligsten til å bevilge noe i år også? De bidragene er helt avgjørende for at vi kan sende penger. For prosjektene vi har kontrakt med er det avgjørende for at det viktige arbeidet de gjør kan fortsette.

Vi har en ordning som kanskje er noe glemt, fast giver. Dette betyr at du gir et fast beløp hver måned. Beløpet bestemmer du selv. For oss er disse bidragene veldig verdifulle. Så kan du tenke deg å være en fast giver, så ta kontakt med oss i internasjonalt utvalg for mer informasjon.

I hver utgave av medlemsbladet finner du informasjon fra prosjektene. Ønsker du mer informasjon kan du selvsagt kontakte oss og vi vil sende det vi har av informasjon.

Tilbakeblikk fra Husmorforbundets historie

Jevnaker husmorlag er stiftet Hadeland 15.06.1935

REFERAT MED ÆRNERINGSRÅD

Et lag som arbeider energisk og målbevisst. Her sist på vinteren stiftet vi i Jevnaker et husmorlag ved fru dir. Brun fra Hallingdal. Hun er nestformann i Norges Husmorforbund

Som formann i vår forening blev valgt fru Lie på Wang, som har både anledning og evner til å ta att på en slik stor oppgave. Til nestformann og kassierer valgtes fru Johannesen, Glassverket, og til sekretær fru Aschim, Nesbak. Til den siste har da vedkommende å melde sig som ønsker å bli medlem av laget. Det er kr 1,00 pr. år i kontingent. I styret blev dessuten valgt et medlem fra nordre og et fra østre Jevnaker.

Ikke lenge etter starten fikk vi op fru Solbrå Bay til å holde foredrag om «Moderne, sund og billig ernæring» Dette skulle være noe for enhver husmor og vi henla møtet til Nesbak, hvor så mange har kort vei til lokalet Glimt. Mens der møtte mange fra nordre og østre Jevnaker, holdt de seg borte de fleste fra Nesbak og det var meget beklagelig. Det gjaldt jo noe så viktig som ernæringen i vårt daglige liv. Og den har alt å si for folkehelsen. Sunde og friske vil vi da gjerne alle være. Derfor bør man høre et slikt foredrag.

“ Men vogt Dem, hvis De er i for godt hold

Om det forandrer bare en eneste liten ting til fordel for vårt matstell har et slikt foredrag gjort sin missjon.

Da fru Solbrå Bay stadig står i rapport med vår første ernæringsfysiolog – jeg tror det var prof. Langfeldt – så er det en dame hvis ord man må regne med. Vi anbefaler henne på det beste til alle husmorlag. Men vogt Dem, hvis De er i for godt hold. Da er hun slem. Hun mener nemlig at unødig fedme kommer av feil sammensetning av ernæringen. Jeg gjorde noen notater under foredraget og sender disse til Hadeland.

A-vitaminer (f.eks. i melk) gir motstandskraft mot forkjølelse.

B-vitaminer (f.eks. i tran) gir motstandskraft mot engelsk syke.

C-vitaminer f.eks. i appelsiner og bær gir motstandskraft mot skjørbuk og vårslapping.

Melk først og melk sist. 1 l. nysilt melk pr person pr. dag. Varm nysilt melk mer verdifull enn kald(silsup). Melk oppbygger hjernen, bensystemet og tennene.

Brød, av sammalt hvete er det beste for barn og friske folk. Bra er også knekkebrød og tykt flatbrød. Ferskt brød er absolutt forkastelig.

Grønsaker er rike på jern og svært bra mot bleksot og anæmi. Rødbetbladene er f.eks. mer verdifulle enn selve røttene. I Amerika kjøper man disse blade og vi kaster dem. De brukes som salat. Likeså blade av ung løvtand, syre og neper.

Poteter er rik på C-vitaminer og hvert menneske bør ha minst 400 gr. pr. dag. De bør lures inni alle slags mat, så sant det lar seg gjøre. Dr Hinhede i Danmark lot en mann leve på bare poteter og natursmør i 2 år og beviste poteternes næringsrikdom.

Solbær er rik på C-vitaminer og er å foretrekke fremfor all annen bær. Dyrk og bruk en masse solbær. Appelsiner er svært bra i den mørke vintertid. De er solmettet og storartede for organismen i en solfattig tid. 1 appelsin pr. person pr. dag er utmerket, selv om de er utenlandsk frukt.

Kaffe og kaker er helt forkastelig.

Tilslutt vil jeg be husmødrene i Jevnaker være oppmerksom på vårt nye husmorlag, vise det interesse og sympati og at De benytter Dem av de kurser og demonstrasjoner som i fremtiden sikkert vil bli avholdt.

Nettopp nu er avsluttet et flatbrødkursus med 20 elever. Det var helt vellykket med frk. Fæhre som lærerinne. Egentlig skulle det gått gjennom bondelaget, men da det intet bondekvinnevalg er i bygden – blev der husmorlaget. Fru Lie ordnet det hele det hele med 2-3 dagers varsel. Onsdag 29. mai var det avslutningsfest i Solbakken med utmerket foredrag av dr. Thoner, bevertning med chokolade, elevenes medbragte smørbrød og lefseklinger.

Aslaug Nøkleby

Hvilken betydning har ny arvelov for deg?

Fra 1. januar i år gjelder den nye arveloven. Hvilken betydning vil det ha for deg både som fremtidig arving eller arvelater? Bør du opprette testament?

HVEM ER ARVINGER?

Arvelovens system er slik at det er slekten som arver, og nærmeste slekt arver først. Har arvelater livsarvinger (barn eller barns barn og så videre), går all arv til disse med lik del. Har arvelater ikke livsarvinger, går arven til avdødes foreldre, eventuelt søsken, og barn til søsken. Slik fortsetter det, helt til man kommer til avdødes søskenbarn. De er de siste slektninger som tar arv etter lovens system. Oldeforeldre arver ikke.

I tillegg er det regler om arv til ektefelle og samboere med felles barn.

TESTAMENT

Dersom man vil endre på dette arvesystemet, så må det gjøres i testament. I utgangspunktet har man full testasjonsfrihet, men likevel slik at den som oppretter testament må respektere reglene om minste arv til ektefelle, og pliktdels arv til livsarvinger. Også samboere har rett til minste arv, men den er mindre enn for ektefeller. Det er også kun samboere med felles barn som har denne arveretten i loven.

EKTEFELLERS RETT TIL ARV

Reglene om ektefellers arv er ikke endret i den nye loven. Har den ektefellen som dør barn, arver ektefellen $\frac{1}{4}$, men likevel aldri mindre enn 4 ganger grunnbeløpet i folketrygden. Det er ca. kr 405 000. Denne arven til ektefellen går foran arven til avdødes barn, uansett om ekteparet har felles barn eller ikke.

Hvis ektefellen som dør ikke har barn, vil størrelsen på ektefellearven avhenge av

hvilke andre slektsarvinger som er i live. Er foreldre eller søsken i live, vil ektefellen arve halvparten, men aldri mindre enn 6 ganger grunnbeløpet.

Mange ektefeller uten barn tror at de arver alt etter hverandre, og får seg en overraskelse. Ektefeller uten barn kan fritt testamentere alt de eier til hverandre. Er du i en slik situasjon, bør du grundig overveie å lage testament. Det er da praktisk at ektefellene lager et gjensidig testament, hvor de arver hverandre.

EKTEFELLER OG USKIFTE

Ektefeller kan sitte i uskiftet bo etter hverandre. Det betyr litt enkelt fortalt at arveoppgjøret utsettes til lengstlevende ektefelle dør.

Denne retten har ektefellen ikke dersom avdøde har særkullsbarn. Da må gjenlevende ektefelle betale ut arven til disse barna. Det kan være økonomisk umulig for mange, uten å måtte selge bolig eller andre verdier.

Særlig har dette blitt ekstra vanskelig ved at den nye loven har økt livsarvingenes pliktdelsarv betraktelig.

LIVSARVINGERS PLIKTDELSARV

Livsarvingene har samlet rett til 2/3 av arven. Likevel slik at hver arving kan begrenses til 15 ganger grunnbeløpet. Det er litt over 1,5 millioner. Grunnbeløpet øker årlig, så denne minstebegrensningen vil øke hvert år fremover. Dette er nytt med den nye loven. Før var beløpet kr 1 million, uten årlig justering. Det var også større mulighet til å begrense arven dersom det var barnebarn som var livsarvinger. Også denne muligheten har falt bort.

Det er særlig der ektefellene eller samboerne har særkullsbarn dette kan ramme ny ektefelle eller samboer hardt, når det er såpass høye beløp gjenlevende må kjøpe ut barna med i arv.

HVA ARVER SAMBOERE ETTER HVERANDRE?

Det er kun samboere med felles barn som har en arverett etter hverandre etter loven. Arven er likevel kun 4 ganger grunnbeløpet, dvs. drøyt kr 400 000. Denne arven vil gå foran pliktdelsarv til barn.

Samboere uten felles barn, arver ikke noe etter loven.

Det er først når man har vært samboere i mer enn 5 år, at samboere vil kunne arve 4 ganger grunnbeløpet som en arv som går foran pliktdelsarv til barn, slik samboere med felles barn kan. For samboerne kan jo ha barn som er arvinger, selv om de ikke har felles barn. Men: denne arveretten må bestemmes i testament for å være gyldig.

KAN SAMBOERE SITTE I USKIFTET BO?

Det er kun samboere med felles barn som kan sitte i uskiftet bo, men da kun med bestemte eiendeler. Det er felles bolig og innbo, bil og fritidseiendom som har vært benyttet til felles bruk. Gjenlevende samboer kan altså ikke overta bankkonti, fond aksjer og annet i uskiftet bo, og må da skifte dette med barna. Om barna er under 18 år, er det Fylkesmannen som forvalter midlene. Dette kan skape store problemer for gjenlevende.

Merk at samboere likevel kan sitte i uskiftet bo med alt etter hverandre, men da må det bestemmes i testament.

BØR SAMBOERE LAGE TESTAMENT?

Etter min mening bør alle samboere i hvert

fall vurdere om de bør opprette testament. Samboere med felles barn bør vurdere om de i testament skal utvide retten til arv utover 4 ganger grunnbeløpet, og utvide retten til å sitte i uskiftet bo.

Samboere uten felles barn bør vurdere om de skal arve hverandre. Har de særkullsbarn, må dette tilpasses pliktdelsregler for barna.

Hva som passer det enkelte samboerskap må tilpasses konkret. Det kan også være endrede ønsker ettersom man har små barn som etter hvert vokser til og flytter ut. Behovene kan også endres etter hvert som verdiene øker eller minsker. Et testament kan endres, og samboere bør planlegge dette ut fra hvilke livssituasjoner de til enhver tid er i.

BØR EKTEFELLER OPPRETTE TESTAMENT?

Jeg mener at ektefeller som ikke har felles barn, og ektefeller der en eller begge har særkullsbarn, bør vurdere å opprette testament. Det kan også være mulig å lage avtaler med barna. Særlig aktuelt kan det være å forhåndsavtale en rett til å sitte i uskiftet bo, eventuelt mot at arvingene sikres arv ved testament etter lengstlevende. Her er det mange muligheter, som bør tilpasses det konkrete ekteparet.

BØR DU OPPRETTE TESTAMENT OM DU IKKE HAR EKTEFELLE, SAMBOER ELLER BARN?

Dersom du har andre ønsker om hvem som skal arve enn det som følger av slektsrekkefølgen i arveloven, bør du lage testament. Du kan da fritt bestemme hvem du vil skal arve, og hvor mye.

HVA MED TESTAMENT OPPRETTET FØR 1. JANUAR 2021?

Det klare utgangspunktet er at det er lovreglene på tidspunktet testamentet ble opprettet som skal gjelde, selv om testator dør etter 1. januar 2021. Men det er et veldig viktig unntak fra dette. De nye reglene om livsarvingers pliktdelsarv gjelder uansett! Et testamente som begrenser arven til en livsarving med kr 1 million, holder ikke. I praksis mener jeg at dette da vil bli løst av at testamentet må tolkes slik at det blir den nye «minstebegrensningen» på 15 G som vil gjelde i stedet. Men; når en som i utgangspunktet ble begrenset skal ha mer enn hva testator ønsket, kan dette kollidere med andre bestemmelser i testamentet. Det er ikke nok verdier til å få gjennomført testators ønske. Dette må løses konkret i

Advokat og partner
Trude Stormoen

Langseth Advokatfirma DA

er en av K&Fs samarbeidspartnere. Avtalen gir medlemmer av K&F rabatt ved behov for advokatbistand. Advokatfirmaet tilbyr rådgivning og prosedyrebistand innenfor de fleste sentrale rettsområder. Firmaets hovedmål er å kunne tilby klientene god og kostnadseffektiv service med personlig oppfølging av advokater med spesialkunnskap innenfor det aktuelle rettsfelt.

www.langsethadvokat.no

den enkelte sak, men livsarvingen vil nok alltid få pliktdelsarv.

AVKORTNING AV ARVEN FOR GAVER MAN HAR FÅTT MENS AVDØDE VAR I LIVE

Det er strengere krav som stilles dersom arv eller gaver som gis til barna mens man er i live skal komme til avkortning ved den endelige utdelingen av arv etter at man er død. Det må klart fremgå at det har vært betingelsen da gaven ble gitt.

ANDRE ENDRINGER – SKIFTEOPPGJØRET

Det er ut over dette andre mindre endringer, bl.a. relatert til hva gjenlevende kan og ikke kan gjøre når man sitter i uskiftet bo.

En veldig praktisk endring er at reglene om skiftet – selve arveoppgjøret – nå er inntatt i arveloven. Det gjør det enklere for de som ønsker å ordne dette privat. Det kan likevel være kompliserte spørsmål, både om ansvar for gjeld, proklama, og ikke minst tolkning av testamentet. Å få bistand hos fagkyndige kan være en fordel.

Eit lite hjartesukk frå oss på kontoret

Vi har ein del e-postadresser, men får veldig mykje av det vi sender ut i retur. Kan ikkje levere til denne adressa er tilbakemeldinga vi får.

Kan ALLE vere så snill å sende rett e-postadresse til anne@kvinnerogfamilie.no

Dersom du ikkje har e-post sjølv, bur du gjerne ilag med nokon som har. Spør om du kan få bruke den. Vi sender mykje ut digitalt, og dersom du ikkje har e-post er du avhengig av at lagleiaren gjev deg informasjonen.

Dette gjeld og dersom du har fått ny postadresse, det er store mengder medlemsblad vi får i retur.

Då får vi retta opp i medlemsregisteret vårt, og det vert lettare for oss å nå ut med informasjon til dykk alle.

Anne. Sandra og Aina

Sett Helse Møre og Romsdal under statleg administrasjon!

Norges Kvinne- og familieforbund er sterkt uroa over fødesituasjonen til kvinner på Nordmøre no som fødeavdelinga i Kristiansund vert midlertidig stengt frå februar til oktober 2021. Dette på trass av at Stortinget vedtok 14.mai 2020 at fødeavdelinga i Kristiansund skal driftast forsvarleg fram til det nye sjukehuset på Hjelset står klart.

Når kommunane ikkje klarer å drifte forsvarleg vert dei sett under administrativ styring (Robek).

Sett Helse Møre og Romsdal under administrativ styring, då dei ikkje klarer å følge opp vedtak gjort av stortinget.

Er ikkje gynekologane tilsett i helse Møre og Romsdal? Då må helseføretaket kunne bestemme at dei skal rullere mellom sjukehusa.

No har ei jordmor i Kristiansund uttalt at det ikkje er forsvarleg med lenger reiseveg for mange av dei fødande, og at det ved fleire tilfelle ville gått gale dersom den fødande skulle hatt lenger reiseveg. Ved om lag ein av fem fødsler er det behov for inngrep som akutt keisarsnitt eller at ungen må bli dratt ut ved hjelp av vakuüm eller tang, dette kan ikkje gjerast i ein ambulanse. Kven står ansvarleg dersom barn eller mor døyr, eller vert alvorleg skada?

Enkelte av dei fødande har to ferjer i tillegg til køyretida, dei vil få over ein time lenger køyretid. Alle veit at det er vêrhardt område og no skal dei i tillegg måtte over ein fjellovergang. Reisetida er den same som at dei fødande i Oslo vert sendt til Arendal.

Nærleik og tryggleik er viktig for kvinner som skal føde!

Stopp nedlegginga av fleire fødeplassar!

Behald fødeavdelingane både i Kristiansund og i Molde permanent!

Ta kontakt med undertekna for ytterlegare kommentar.

*For Norges Kvinne- og familieforbund
Aina Alfredsén Førde
Forbundsleiar*

Til statsminister Erna Solberg

Svelgen 20.01.2021

Fødesituasjonen på Nordmøre!

Norges Kvinne- og familieforbund er sterkt uroa over fødesituasjonen til kvinner på Nordmøre no som fødeavdelinga i Kristiansund vert midlertidig stengt frå februar til oktober 2021. Dette på trass av at Stortinget vedtok 14.mai 2020 at fødeavdelinga i Kristiansund skal driftast forsvarleg fram til det nye sjukehuset på Hjelset står klart.

I spørjetimen på stortinget 20.01.2021 svarte statsministeren at tryggleiken til barn og mor må komme først, då det ikkje er nok kvalifisert personell i Kristiansund. Er ikkje gynekologane tilsett i helse Møre og Romsdal? Då må helseføretaket kunne bestemme at dei skal rullere mellom sjukehusa. Tryggleiken til barn og mor kjem ikkje i første rekkje når ein vel å sende dei fødande forbi det sjukehuset som har barneavdeling på døgnbasis, over eit fjell til eit sjukehus utan barneavdeling. Dersom noko skjer med barnet, må dei fraktast over ein time attende.

No har ei jordmor i Kristiansund uttalt at det ikkje er forsvarleg med lenger reiseveg for mange av dei fødande, og at det ved fleire tilfelle ville gått gale dersom den fødande skulle hatt lenger reiseveg. Ved om lag ein av fem fødsler er det behov for inngrep som akutt keisarsnitt eller at ungen må bli dratt ut ved hjelp av vakuüm eller tang, dette kan ikkje gjerast i ein ambulanse. Kven står ansvarleg dersom barn eller mor døyr, eller vert alvorleg skada?

Enkelte av dei fødande har to ferjer i tillegg til køyretida, dei vil få over ein time lenger køyretid. Alle veit at det er vêrhardt område og no skal dei i tillegg måtte over ein fjellovergang. Reisetida er det same som at dei fødande i Oslo vert sendt til Arendal.

Kva har regjeringa gjort for å følge opp stortingsvedtaket?

Utanom møter med helseføretaket? Har regjeringa følgt opp kva helseføretaket har gjort for å rekruttere fleire fagpersonar? Det har vore snakka om nedlegging av fødeavdelinga i Kristiansund i mange år, kven vil søkje seg til eit sjukehus som skal legge ned fødeavdelinga?

Når kommunane ikkje klarer å drifte forsvarleg vert dei sett under administrativ styring (robek). Kanskje helseføretaket her burde vert sett under administrativ styring, då dei ikkje klarer å følge opp vedtak gjort av stortinget.

I nyttårstala 2020 bad Statsministeren norske kvinner om å føde fleire barn, samstundes vert det lagt ned fleire fødeavdelingar rundt omkring. Er det å ta ifrå dei fødande kvinnene tryggleiken med nærleik til fødetilboda ei oppmuntring til å føde fleire barn? Det trur ikkje vi.

Nærleik og tryggleik er viktig for kvinner som skal føde!

Stopp nedlegginga av fleire fødeplassar!

Behald fødeavdelingane både i Kristiansund og i Molde permanent!

*Med venleg helsing
Norges Kvinne- og familieforbund
Aina Alfredsén Førde
Forbundsleiar*

kopi: Helse- og omsorgsminister Bent Høie

Nedlegging av sjukehus i Innlandet

Norges Kvinne- og familieforbund er sterkt uroa over nedlegging av Elverum sjukehus, dei psykiatriske sjukehusa Reinsvoll, Sannerud og planane for Gjøvik sjukehus.

Helse Sør-Øst har lagt fram planer om nedlegging av to lokalsjukehus, Elverum og Hamar og bygge eit nytt stort sjukehus i Brumunddal, samstundes skal sjukehuset på Gjøvik vere for planlagde behandlingar. Dei meiner at dei fleste sjukehusstilsette i framtida vil bu i byar, men der bur og vil framleis bu folk utanfor dei store byane og. Vi er eit desentralisert land og treng sjukehusstilbod i distrikta og!

Og det å legge ned psykiatriske sjukehus med det presset som er på psykiatrien, og med fleire unge som vert psykisk sjuke vert dette feil. Ta vare på dei sjukehusa vi har, og den kompetansen som er oppbygd over tid. Ikkje alt treng å ligge på same plass.

Kva med fødetilboda? Det vert mykje lengre reiseveg for mange fødande i Innlandet, det er på tide å stoppe opp og tenkje gjennom kva som skjer i helseføretaka. Vi har ikkje fleire fødetilbod vi kan ofre i landet vårt. Kva med følgjetenesta for dei fødande? Har helse Sør-Øst nok jordmødre rundt omkring i distrikta til å dekke opp følgjetenesta?

No vert det dei som bur i Østerdalen som vil få mykje lenger veg, dette er ikkje akseptabelt! Ein kan ikkje berre tenkje stort og flott, men tryggleiken til folket som bur i distrikta må vere ein viktig faktor.

For Norges Kvinne- og familieforbund er tryggleiken til dei fødande viktig, og vi frykter det vert enda fleire fødselar under transport dersom sjukehuset på Elverum vert lagt ned.

Då ein i 2012 la ned fødestova i Valdres skulle dei fødande fraktast til fødeavdelinga på Gjøvik, for dei som då hadde 92 km, 1 time 30 minutt til fødestova i Valdres har no 190 km, 3 timer og 11 minutt til fødeavdelinga på Gjøvik. Dersom dei skal heilt til Brumunddal får dei 215 km, 3 timer og 38 minutt. Kva med følgjetenesta her? Kjem Valdres og Hadeland til å høyre til under sjukehuset Innlandet lenger dersom sjukehuset vert lagt til Brumunddal?

I byrjinga av 1970 åra var det 150 fødeplassar i landet vårt, i dag har vi 46.

Norges Kvinne- og familieforbund krev at det vert stopp i nedlegging/flytting av fleire fødeavdelingar/fødestover i landet vårt!

*Med venleg helsing
Norges Kvinne- og familieforbund
Aina Alfredsen Førde
Forbundsleiar*

Fortellingen om den lille pakkens lange reise

Det var trekning i K&F sitt landslotteri 2020 den 7. oktober. De påfølgende dagene ble gevinstene sendt til vinnerne.

AV: ANNE ENGER

En av pakkene - en barnegenser - skulle til Bergen. Dit kom den, men mottakeren fikk ikke hentemelding, så etter en stund ble pakken sendt tilbake.

Fredag 11. desember mottok jeg pakkehentelapp i postkassen min datert 5. desember. Jeg måtte hente pakken på YX stasjonen der jeg bor. Det er ca. 16 km nordover. Hentefristen var den 17. desember. Jeg skulle ut og kjøre den 15. desember og tenkte at det holdt å hente pakken på vei hjem. Joda pakken lå der den, men jeg måtte betale 185 kr i gebyr og det kunne jeg ikke gjøre der, da måtte jeg på Mega (sydover) hvor det er ordentlig post i butikk. Dit er det ca. 27 km tur-retur fra YX. Jeg avtalte med folka på YX at de skulle la pakka ligge noen dager til så jeg kunne betale på Mega neste gang jeg skulle nedover dit et par dager senere. Det skulle de ordne.

Jeg ringte pakkemottaker og fikk vite at hun ikke hadde fått noen hentelapp og at hun ikke var interessert i å betale dobbel porto for å få gevinsten sendt en gang til, siden hun ikke hadde noen å gi den til.

Så var jeg innom YX to dager etter, altså den 17. desember og fylte drivstoff, og ville samtidig minne dem på at nå skal jeg dra på Mega og betale. Da var ikke pakka der, den var blitt hentet av en fra posten dagen før da posten leverte flere pakker. Jeg fikk beskjed om å vente noen dager før jeg dro på Mega. Jeg spurte også om hva gebyret var for, men det visste de ikke.

Venter til over helga tenkte jeg, men så kom jula og romjultur, så det ble 6. januar og jeg var på Mega. Der var det ingen pakke til meg. Nei, den var på YX sto det på dataen. Så da dro jeg hjemover og innom YX og pakken var kommet dit igjen dagen før. Da fikk jeg dem til å skrive en diger lapp og sette på pakken. Den 11. januar var jeg på Mega og betalte gebyret, som var returporto. Slik er det nemlig, at om du sender en pakke som ikke blir hentet må du betale returporto.

På veien hjem fikk jeg endelig hentet pakken mot å vise fram kvitteringen på betalt returporto. Nå ligger den trygt her hos meg og venter til neste lotteritrekning. Undres hvor den skal hen da.

I mellomtiden tenkte jeg å klage på returporten. Det er ikke min skyld at den ikke ble hentet.

Ifølge postens nettside kan man chatte med en robot. Prøvde det, men det var håpløst. Så kan du ringe, like dumt. «Det er for tiden stor trafikk.» Ikke noe om hvor lang ventetiden var eller om at de kunne ringe meg opp igjen.

Det de anbefalte var å skrive et brev og levere det på nærmeste postkontor! I 2020, ikke 1920.

Damen på Mega foreslo å prøve og sende en e-post til post@posten.no. Det har jeg gjort, og det er ikke kommet noen feilmelding på den – enda. Så får vi se. Kanskje jeg må skrive et brev. Men porto på det blir det altså ikke.

Landslotteriet 2021

AV: ANNE ENGER, LOTTERIKOMITEEN

Landsmøtet som er vår høyeste myndighet vedtok i 2018 å fortsette å ha landslotteri. Dette vedtaket står til et senere landsmøte eventuelt endrer det. Derfor kan ikke kretser og lag vedta at de ikke skal selge lodd. Lotteriet gir forbundet drøyt 100 000 kroner i inntekter, og det er mange penger for vårt kjære forbund.

OVERSKUDD PÅ TROSS AV KORONA

I fjor var det mange som ikke solgte lodd fordi de ikke hadde lagsmøter på grunn av koronapandemien. Det var synd. Vi bør prøve å selge lodd også til personer som ikke er medlemmer. Så var det noen som solgte via Facebook og andre sosiale medier. De solgte masse. Kjøperne betalte på Vipps eller via bank til selger som skrev navn med mer i loddboka, og overførte pengene til laget. Flere lag ba om flere bøker fordi de solgte så mye. Dermed ble det et bra overskudd også i 2020.

LODDBØKENE

I slutten av februar til begynnelsen av mars sender vi ut loddbøker igjen og håper på at oppfinnsomheten er stor når det gjelder å selge.

Vi ber om at alle kjøperne registreres med navn og i hvert fall telefonnummer, og gjerne adresse. De som kjøper mer enn ett lodd kan skrive adressen på neste linje. Det sparer oss for en del arbeid.

GEVINSTER MOTTAS

Gevinster mottas med stor takk. Vi tar imot penger som vi kjøper gavekort for. Kontonummeret til forbundet er 6034 05 07102. Viktig å skrive på betalingen at det er gevinst til lotteriet. Vi må kjøpe gavekort, for det er ikke lov i henhold til lotteriloven å gi kontanter i gevinst. Gavekortene vi bruker kan brukes i så mange butikker at det bør gå greit å få brukt pengene.

Vi tar og imot ting. Dere som har ting å gi kan enten sende det til forbundets kontor eller bare melde fra til oss i komiteen at dere har en gevinst, hva det er og verdien av gevinsten, så kan dere sende den til vinneren. Da sparer vi sammen en omgang med porto. Lett knuselige ting er vanskelig å sende i post. Dere har sikkert sett på tv hvordan pakkene blir behandlet. Selv der en betaler spesialporto for skjøre ting kommer det ikke alltid helt fram, så vi prøver å unngå det.

Husk og å skrive på loddboknummer når dere betaler for solgte loddbøker, til samme konto som ovenfor.

Så gjør vi sammen en innsats for forbundet vårt og selger masse lodd. Det er bare å be om flere bøker.

Lotterikomiteen er: Wenche Rolstad, 402 44 896, e-post wrwenche@gmail.com

Anne Enger, 911 79 287, e-post a-enger2@online.no

Randi Støre Gjerde, 915 41 379, e-post randi@kvinnerogfamilie.no

OBS! Viktig informasjon

NORDENS KVINNEFORBUND

Av: Olaug Tveit Pedersen

Digitalt seminar om miljøspørsmål og katastrofeberedskap

NKFs styre vedtok 14. januar å avholde digitalt seminar i år, med deltakere fra Island, Finland, Sverige og Norge. Møtedato for digitalt seminar er satt til onsdag 28. april 2021.

Tema er Miljøspørsmål og katastrofeberedskap. Det vil si katastrofer som skjer på grunn av miljøforandring. Det vil være mulighet til å stille spørsmål. Språk: Skandinavisk.

Målgruppen i Norge er Kvinne & familie sine medlemmer, men også de som følger oss på sosiale medier.

Det vil være forelesere fra hvert medlemsland.

Nærmere informasjon om seminaret blir sendt ut på mail og lagt ut på Kvinner & Familie sine hjemmesider i god tid før seminaret.

NKF Island er møteleder.

Skulelunsj

AV: KÅRHILD MELHEIM RINDE, NESTLEIAR, VIK KVINNE- OG FAMILIELAG

Vik Kvinne- og familielag arrangerer skulelunsj

Etter at Covid-19 har kome til landet, så har Vik Kvinne- og familielag i Sogn og Fjordane klart å arrangere to skulelunsjar til 100 ungdomsskuleelevar (den 22. oktober og den 19. november 2020). Me håpar å kunne arrangera fleire slike måltid i 2021.

Det har nok vore ein del ekstra arbeid no sidan vi må leggja alt på ein tallerken og pakka det inn i gladpack, slik at det er forsvarleg for å unngå smitte. Elevane set ekstra stor pris på dette, så det er ein fryd å jobba med skulelunsjane. Men det gjer seg ikkje sjølv. Så det er takka vera dei flinke medlemmane våre, som deltek på forarbeidet som gjer at dette går knirkefritt. Ei gladmelding til alle medlemmane i forbundet, frå medlemmane i Vik kvinne- og familielag.

80-års jubileum for Høylandsbygd Kvinne- og familielag

AV: ANNE SOFIE JENSEN, SKRIVAR I
HØYLANDSBYGD KVINNE- OG FAMILIELAG

10. mars 2020 fylte Høylandsbygd Kvinne- og familielag 80 år, og dette blei feira med fest i laget sitt eige lagshus, «Husmorstova».

Me hadde invitert medlemmene våre, tidligere lagleiarar, og laget på Utåker. Dei to laga er dei einaste aktive laga som er att i Kvinnherad Kommune.

Laget vårt har i dag ca. 25 medlemmer, og har møte i «Husmorstova» første onsdag kvar månad, med eit snitt på 15 medlemmer kvar gong. På junimøtet lagar styret til blåtur, som avslutning før sommarferien. Eldste medlem fyller straks 86 år, og er med på dei fleste møta og tilstellingar me har. Me lagar til basar kvar haust, og i tillegg har me adventsfest i desember, for medlemmer, samt andre i bygda som er 65 år eller eldre.

Me har og samlingar utanom lagsmøta for å laga gevinstar til basaren vår, og me har gjerne opp mot 100 heimelaga gevinstar til kvar basar.

Me har kaffitreff i lagshuset kvar fredag føremiddag, dette er ope for alle. Dette blei starta opp då lokalbutikken i bygda vart

lagt ned hausten 2019, og møteplassen i kaffikroken der forsvann.

Til saman 28 personar hadde takka ja til å koma på festen, og kom til eit flott dekket bord og pynta lokale. Lagleiararen vår, Irene H. Bjørgen leia festen, og etter å ha ynskt alle velkommen, opna me festen med å syngja «No livnar det i lundar».

Mandia Eide, som har vore medlem i 47 år, hadde leita i gamle bøker, og las referat frå laget sin morsdagsfest i februar 1946, ei av dei første store samkomer etter krigen. Her hadde store og små i bygda delteke, og det gjekk fram av referatet at det var ei stor glede å kunna samlast til fest igjen.

Det var ei av våre medlemmer, Ingrid S. Hillestad, som skreiv songen til Forbundet sitt 100-årsjubileum i 2015, og denne måtte me sjølv sagt syngja denne kvelden, før me fekk servert nydelig middag.

Etter maten var ordet fritt, og det blei helsa og overrekt gåve frå gjestande lag, samt lese opp ein song, som var skreven til laget sitt 25-årsjubileum i 1965.

Kake høyrer med i alle bursdags-selskap, og me hadde bestilt eit stort eksemplar, som smaka fortrefteleg.

Festen vart avslutta med ei utlodning,

slik tradisjonen er på våre kanter, og med å syngja «Fager kveldsol smiler», slik vi avsluttar dei fleste lagsmøta våre.

Lite visste me om korleis kvardagen vår skulle endra seg berre to dagar etter denne festen, då Norge vart stengd ned.

Nå veit me ikkje noko om kva tid me kan samlast igjen, men me vonar at me får ta opp att aktiviteten vår om ikkje så altfor lenge.

Kleive Kvinne- og familielag

AV: GERD RØSBERG, LEDER OG REIDUN ELLINGSGÅRD, STUDIELEDER, KLEIVE KVINNE- OG FAMILIELAG

Laget har bestått av 20 medlemmer og de fleste er aktive på møtene våre.

Da koronaen kom til Norge og hele landet ble mer eller mindre stengt ned, stoppet alt lagsarbeid bokstavelig talt over natten.

Lagsmøter ble avlyst og lagets 50 årsjubileum utsatt på ubestemt tid. Vi fulgte regler og påbud fra stat og kommune, og når det åpnet mulighet for å være sammen, benyttet vi oss av det og laget kveldssamlinger på kort varsel.

Vi følte alle behov for å være sammen og sosiale, og kunne samles noen kvelder både vår og høst.

MÅNEDLIG KURSKVELD

En kveld i måneden hadde vi kurs med tema som forbundet vårt jobber for. Vi tok opp temaet varmere samfunn, både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Og ACWW og forbundets internasjonale arbeid og prosjekter. Laget har og over en tid støttet COWA, og nå ønsket vi å lage oss en egen oppgave som medlemmene i laget fysisk kunne være med på.

STRIKKE FOR FLYKTNINGETJENESTEN

Alle som ville – eller hadde anledning – gikk til sine garnlagre for å finne materialer til å strikke selvvalgte ting. Vi strikka på felleskveldene og hjemme. Etter noen uker kunne vi ta kontakt med Molde kommunes flyktningetjeneste og overrakte dem en mengde produkter. Alt fra gensere til voksne, til babyklær og tepper, sokker og luer for barn og voksne.

Vi håper det kommer til nytte og glede i den kalde vinteren vi har.

MANGE AKTIVITETER

De andre kurskveldene vi møttes har vi tatt opp tema som det å bruke urter, for eksempel brennesle. Vi har satt oss inn i lokalhistorie, snakket om tidligere aktiviteter i bygda vår, med mere. I høst fikk vi til en studietur til nabobygda vår, Eresfjord, hvor vi blant annet besøkte husflidslagets utsalg. Der fikk vi mange gode ideer for videre aktiviteter.

Vi vil sende en hilsen til forbundsleder Aina og takke for besøk i kretsen vår i høst. Det var kjekt å møte henne og høre om forbundets oppgaver og hvordan arbeidet blir utført selv om det må tilpasses regler og påbud.

Vi ønsker alle et godt nytt arbeidsår, med et lite håp om at 2021 gir oss flere muligheter til arbeid i lokallagene og sosiale treff.

BRENNESLEMousse

3 dl hakkede og forvelledede brennesle blader
1 pk lys aspik
2 dl vann
Litt sitronsaff

Brenneslebladene kan hakkes på hurtigmikser.
Kokes, blandes og avkjøles.
2 dl rømme tilsettes.

Ha dette i en fin form eller porsjonsskåler.

Passer godt til røkt laks eller spekemat og et godt brød.

BRENNESLESUPPE

3 dl grovhakket og forvellet brennesleblad
2 ss smør
2 ss hvetemel
1 liter kokende vann
2 hønsebuljong eller grønnsaksterninger
Litt fløte

Smelt smør og tilsett hvetemel, og spe med vannet.
Tilsett buljong og brenneslen.
Kokes opp og tilsett fløte etter smak.

Serveres gjerne med kokte eggbåter og et godt brød.

BRENNESLE MUFFINS

Ca. 15 små muffins

4 dl hvetemel eller speltmel
2 dl små havregryn
2 ts bakepulver
50 gr. smør
Ca. 50 gr. grovhakket og forvelledede brennesle blad
Litt småklippet gressløk
1/2 ts pepper

Olje til steking
1/4 ts muskatnøtt
3 dl melk
1 egg

Bland mel, havregryn og bakepulver i en bolle. Smuldre smøret i melet.
Fres løken myk og forvell brenneslen, ha i salt, pepper, muskatnøtt og gressløk.
Hell blandingen ned i bakebollen og bland godt.
Tilsett melken og lett pisket egg.
Fordel røren i muffinsformer.
Stekes på ca. 180 grader i ca. 15 – 20 minutter.
Neslemuffins passer godt til suppen eller mousseen.

En god rundstykkeoppskrift tilsatt forvelledede brennesleblad er og godt.

K&F's BEREDSKAPSUTVALG

Wenche Rolstad,
Jevnaker Kvinne- og familielag
Leder

Anne Lise Johnsen
Vevang Kvinne- og familielag
Medlem

Ingrid Sandøy
Romsdal krets
Medlem

Grete Nordbæk
Elverum Kvinne- og familielag
Varamedlem

Du er en del av Norges beredskap

Dette er tittelen på en brosjyre som alle landets husstander fikk i 2019. Det er DSB eller Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap som utga denne. De vil at vi skal kunne klare oss uten å gå ut å handle i 3 dager.

Norge er vel et ganske trygt land å bo i, når en ser på mange andre steder i verden. Vi er vant med at det meste fungerer som det skal. Men det langstrakte landet vårt har et klima og en natur vi ikke alltid kan stole på. Fordi klimaet er i endring, virker det som om været har blitt både villere og våtere. Det er mer vær, kraftigere stormer og større fare for flom.

Vi opplever at små samfunn blir isolert av snø- og steinras, og strømbrydd kan sette også større byer ut i korte eller lengre perioder. Vi har jo de seneste årene, senest nå leirraset i Gjerdrum, sett at også Norge har blitt rammet av naturkatastrofer. Strømmen har også vært borte hos flere denne høsten og vinteren. Veier blir stengt så bygder blir isolerte.

Så vi er sårbare. Vi har gjort oss helt avhengige av elektrisitet, data og mobiltelefon. Mange handler inn mat hver dag, og har ikke mye hjemme. Det er ikke så veldig stort lager i forretningene som det var tidligere.

Om du sørger for å ha det du trenger i tre dager, vil myndighetene være bedre rustet til å sette i gang tiltak. De kan prioritere å hjelpe de som trenger ekstra bistand slik at flest mulig kommer seg gjennom krisen på

en god måte. Derfor ber norske myndigheter nå befolkningen om å ta litt mer ansvar for seg selv om uhellet skulle være ute. De kaller det egenberedskap.

Du finner listen om hva du bør ha hjemme som en del av egenberedskapen på <https://www.sikkerhverdag.no> Nevner noen eksempler:

- Hvis elektrisiteten blir borte midt på vinteren har vi noen annen oppvarming enn panelovner eller varmepumper? Har vi annen kokemulighet.
- Har vi fyrstikker og stearinlys?
- Vannet blir plutselig borte i springen. Har vi da vann stående i tette kanner på et kjølig sted? Det er utrolig hvor mye vann vi bruker i løpet av en dag. DSB sier at vi skal ha 3 liter pr. person pr. dag.
- Har vi mat hjemme så vi kan klare oss i noen dager uten å gå på butikken for å handle?
- Har vi radio med batteri, og har vi batterier?
- Har vi jod-tabletter? Fordi om vi ikke er gravide, ammende eller har barn under 18 år, har vi kan hende barnebarn, oldebarn eller andre i gruppen som er nevnt hjemme hos oss den dagen det trengs å ta jod-tabletter.

Landet vårt kan også bli utsatt for terror,

sabotasje og pandemier. Grenser kan bli stengt. Vi har jo enda Coronapandemien, og vi må forholde oss til de rådene og direktivene vi får. Vask hendene, hold avstand, bruk munnbind er noen av rådene.

Stadig flere fødestuer og fødeavdelinger blir lagt ned. Dette fører til at det blir lengre vei for de fødende. Har vi den beredskapen i alle kommunene at jordmødre kan være med den fødende frem til sykehuset? Undersøk i din kommune. Norske kvinner er blitt bedt om å føde flere barn, men da må forholdene tilrettelegges bedre.

Les brosjyren fra DSB. De ber alle husstander i Norge om å ta enkle grep for å bedre egen beredskap. Her finner du også råd om hva som er fornuftig å ha i hjemmet til enhver tid for å kunne klare deg selv i tre dager.

Beredskap er å være forberedt i dag, på det som kan skje i morgen.

Wenche Rolstad
leder i Beredskapsutvalget i Norges Kvinne- og familieforbund

Materiell fra Norges Kvinne- og familieforbund

Tilbud!

- ___ Handlenett, sort m/hvitt trykk **kr. 50,-**
- ___ T-skjorte hvit m/lite farget emblem str. XL, XXL **kr. 60,-**
- ___ Jubileumsboken "Arbeid for likeverd gjennom 100 år",
- ___ Lene Søgaard Gloslie **kr. 150,-**

Profileringsartikler med emblem:

Norges Kvinne- og familieforbund

- ___ Fuego telysestake 1 stk. kr. 250,- 2 stk. **kr. 450,-**
- ___ Sans vase (Hadeland Glassverk) med K&Fs logo **kr. 350,-**
- ___ T-skjorte sort m/hvitt stort emblem str. M, L, XL, XXL **kr. 130,-**
- ___ K&F skjerf, hvit m/sort emblem, 34X166 cm. **kr. 130,-**
- ___ Smykkenål i sølv **kr. 480,-**
- ___ Halssmykke i sølv **kr. 530,-**
- ___ K&F-pin **kr. 15,-**
- ___ Lagledernål **kr. 190,-**
- ___ Lite flagg m/emblem **kr. 50,-**
- ___ Handlenett, orange med logo **kr. 55,-**
- ___ Refleksbånd med logo **kr. 25,-**
- ___ Siccari vase **kr. 250,-**
- ___ Forkle **kr. 225,-**
- ___ Penner **kr. 25,-**
- ___ Ryggsekk **kr. 300,-**
- ___ Skriveblokk **kr. 75,-**

Studieplaner registrert i Studieforbundet næring og samfunn

- ___ Prinsippprogrammet inkl. studieplan **kr. 100**

Skrivepapir, konvolutter o.l. m/emblem: Norges Kvinne- og familieforbund

- ___ Skrivepapir m/emblem A4, farger, 50 ark **kr. 100,-**
- ___ Møteplakat, A4. 4 farger 50 stk. **kr. 100,-**
- ___ Konvolutter m/emblem C5 format, 50 stk. **kr. 60,-**

Hefter, bøker, trykksaker

- ___ Diktsamling, "Hold drømmen levende", Helene Freilem Klingberg **kr. 130,-**
- ___ Bok, "Gøy på landet", Anne Enger **kr. 95,-**
- ___ Bok, "...og rommene var så tomme at musene gikk med sørgeslør", M. Bolstad **kr. 80,-**
- ___ Vedtekter **kr. 25,-**
- ___ Verktøykassen, (tidl. Tillitskvinnemappen) hele **kr. 150,-**
- ___ Verktøykassen, (tidl. Tillitskvinnemappen) innhold **kr. 90,-**
- ___ Verktøykassen, (tidl. Tillitskvinnemappen) perm **kr. 60,-**
- ___ Tillitskvinnebevis **kr. 5,-**
- ___ Diplom, A4, **kr. 15,-**
- ___ Plakat m/emblem 50x65 cm. **Gratis**
- ___ Abonnement på Sentral-og Landsmøteprotokoller (pr. år) **kr. 275,-**
- ___ Gaveabonnement: Kvinner & Familie (pr. år) **kr. 150,-**
- ___ Årbok fra K&F **kr. 150,-**

Informasjonsmaterieill

- ___ Tidligere numre av medlemsbladet **Gratis**
- ___ Folder "Fremtiden - et felles ansvar" (Ny oppdatert versjon **Gratis**)
- ___ Innmeldingsskjemaer **Gratis**

Porto kommer i tillegg på alle bestillinger

Navn/lag:

.....

Adresse:

.....

Postnr./-sted:

.....

Vi ber om å motta materialet innen:.....

KUPONGEN SENDES:

Norges Kvinne- og familieforbund
Storgata 11
0155 Oslo

Tlf: 22 47 83 80

E-post: post@kvinnerogfamilie.no

Siccori vase

Kr. 250,-
med K&Fs logo

Fuego telysestake

1 stk. Kr. 250, 2 stk. Kr. 450,-
med K&Fs logo

Sans Vase

135 mm. Kr. 350,- med K&Fs logo

Smykkenålen

Kr. 480,- med K&Fs logo

Handlenett, orange

Kr. 55,- med K&Fs logo

Refleksbånd

Kr. 25,-

Nyhet!

Penner

Kr. 25,-

Forkle

Nyhet!

Kr. 225,- med K&Fs logo

Ryggsekk

Nyhet!

Kr. 300,- med K&Fs logo

Skriveblokk

Nyhet!

Kr. 75,- med K&Fs logo

Se forøvrig alle våre varer i nettbutikken vår på hjemmesiden.

Liste over K&Fs tillitskvinner

Sentralstyret

Forbundsleiar
Aina Alfredsén Førde
Hesteberget 3, 6723 Svelgen
Tlf. 473 37 565
E-post: aina@kvinnerogfamilie.no

Nestleder
Randi Støre Gjerde
Myrdalskogen 123, 5117 Ulset
Tlf. 915 41 379
E-post: randi@kvinnerogfamilie.no

Nestleder
Olaug Tveit Pedersen
Nordvikveien 45, 4085 Hundvåg
Tlf. 913 82 124
E-post: olaug@kvinnerogfamilie.no

Medlem
Christine Andreassen
Walemsviksv. 25, 5165 Laksevåg
Tlf. 950 41 886
E-post: christine.andreassen@outlook.com

Medlem
Inger Berger
Ekkilsøyveien 72, 6530 Averøy
Tlf. 976 14 248
E-post: ingerbe60@outlook.com

Medlem
Anne Margrethe Eggstøl
Beisvågvegen 103, 7810 Namsos
Tlf. 916 93 920
E-post: anne.eggstol@ntebb.no

Medlem
Oddlaug Hovdenak
Åsleet 45, 6456 Skåla
Tlf. 951 24 753
E-post: oddlaug.hovdenak@hotmail.com

1. varamedlem
Edel Mikkelsen
Flotmyrgaten 149, 5527 Haugesund
Tlf. 906 27 735
E-post: emikk@online.no

2. varamedlem
Sigrunn Strøm
Follesevegen 9A, 5302 Strusshamn
Tlf. 959 43 213
E-post: sigrunn.strom@gmail.com

Kretsledere

Aust-Agder
Postkontakt
Else Marie Holm
Bergstø 10 C, 4790 Lillesand
Tlf. 950 98 100
E-post: elsemarieholm15@gmail.com

Bergen og Midthordland
Eldbjørg Gunnarson
Morviklien 23, 5124 Morvik
Tlf. 979 83 791
E-post: eldbgu@online.no

Hedmark
Anne Lise Bryhn
Mogopveien 23, 2409 Elverum
Tlf. 452 54 621
E-post: anli-bry@online.no

Hålogaland
Gunn Evjen
Evjenveien 386, 8056 Saltstraumen
Tlf. 948 31 112
E-post: gunnda@live.no

Oslo
Liv Aasa Holm
Sørkedalsveien 210, 0754 Oslo
Tlf. 951 63 524
E-post: livaaasaholm@gmail.com

Romsdal
Gerd Røseberg
Istadvegen 665, 6453 Kleive
Tlf. 936 73 878
E-post: ger-roe@online.no

Sogn og Fjordane
Gunnvor Sunde
Solstad, 6827 BREIM
Tlf. 979 55 677
E-post: gunnvor.a.sunde@gloppen.kommune.no

Sunnmøre
Anita J. Kvalsund
Mulevikvg. 40, 6098 Nerland
Tlf. 412 26 404
E-post: anitaj-k@hotmail.com

Komite - /utvalgsledere:

Valgkomiteen
Leder
Anne Enger
Gamle Finnsandsvei 33, 3525 Hallingby
Tlf. 911 79 287
E-post: a-enger2@online.no

Kontrollkomiteen

Leder
Kristin Hansen
Munkerudåsen 22 E, 1165 Oslo
Tlf. 905 64 730
E-post: krihan6@online.no

Prinsippprogramkomiteen

Leder
Solveig Thomassen
Lyshovden 52, 5148 Fyllingsdalen
Tlf. 926 13 613
E-post: sthomas@online.no

Internasjonalt utvalg

Leder
Elisabeth Rusdal
Skogveien 41, 1368 Stabekk
Tlf. 913 28 164
E-post: elisabeth@rusdal.com

Prosjektleder
Kristin Hansen
Munkerudåsen 22 E, 1165 Oslo
Tlf. 905 64 730
E-post: krihan6@online.no

Beredskapsutvalget

Leder
Wenche Rolstad
Skarimoen 32, 2760 Brandbu
Tlf. 402 44 896
E-post: wrwenche@gmail.com

Nordens Kvinneforbund

2. representant
Olaug Tveit Pedersen
Nordvikveien 45, 4085 Hundvåg
Tlf. 913 82 124
E-post: olaug@kvinnerogfamilie.no

ACWW

2. representant
Christine Andreassen
Walemsviksv. 25, 5165 Laksevåg
Tlf. 950 41 886
E-post: christine.andreassen@outlook.com

Norsk TotalforsvarsForum

Postboks 1550 Sentrum, 0015 Oslo

Besøksadresse:

Bygning 60, Akershus festning

Fokus

Forum for Kvinner og Utviklingsspørsmål

Storgata 11, 0155 Oslo

E-post: fokus@fokuskvinner.no

Tlf. 23 01 03 00

Studieforbundet næring og samfunn

Postboks 9388 Grønland, 0135 Oslo

E-post: post@naeringogsamfunn.no

Tlf. 22 17 66 00

Mange lag er nå direkte tilknyttet forbundet. Se vår hjemmeside www.kvinnerogfamilie.no under Lag i fylker uten kretsledd.

ABONNER PÅ MEDLEMS- BLADET 3 UTGAVER I 2021

Kun
kr 150.-

Annonsepriser:

Helside: kr. 8 000

Halvside: kr. 4 800

Kvartside: kr. 2 900

2 sider oppslag kr. 12 000

Baksiden: kr. 14 000

Format mm:

210x297

185x125/90x260

185x60/90x125/43x260

210x297 x2

210x250

Returadresse: Norges Kvinne- og familieforbund, Storgata 11, 0155 Oslo

Dette er Norges Kvinne- og familieforbund

Som medlem får du:

- Tilbud om advokatbistand
- Rabatt på hotellovernatting
- Medlemsbladet Kvinner & Familie 3 ganger i året
- Tilbud om kurs, konferanser, reiser mm. gjennom ditt lokallag/krets

Ditt medlemskap er viktig!

Våre arbeidsområder er:

- Familievikar
- Innføring av skolemat over hele landet
- Fødetilbudet – økt utdanning av jordmødre
- Integreringsarbeid og aktiviteter lokalt

Synes du at en av de aller viktigste oppgavene i samfunnet er å gi barna et godt og trygt oppvekstmiljø? Vil du gjerne ha mer tid til barna dine uten at det går utover økonomi og yrkeskarriere? Da kan Norges Kvinne- og familieforbund være noe for deg!

Målet er samfunnspåvirkning i kvinne og familiepolitiske spørsmål nasjonalt og internasjonalt.

Våre satsningsområder er: Kvinnepolitikk • Familiepolitikk
• Miljø- og forbrukerpolitikk • Internasjonalt samarbeid

Klipp ut

Jeg ønsker medlemskap i Norges Kvinne- og familieforbund

NAVN:

FØDSELSÅR:

ADRESSE:

POSTNR.-/STED:

LOKALLAG:

KRETS:

E-POST:

TELEFON:

INNMELDINGEN SENDES:

Norges Kvinne- og
familieforbund
Storgata 11
0155 Oslo
Tlf: 22 47 83 80

Du kan også melde deg inn
via vår nettside:
[kvinnerogfamilie.no/
medlemskap/bli-medlem/](http://kvinnerogfamilie.no/medlemskap/bli-medlem/)

☐ Bekreftelse: Jeg samtykker at mine personopplysninger kan benyttes av forbundet til medlemsblad, forbundsnytt, invitasjoner og medlemslister som sendes ut til tillitsvalgte.